

BARCELONA *verda*

FEBRER 2003

86

BARCELONA *verda*

Publicació bimestral
Núm. 86 febrer del 2003

Presidenta
Imma Mayol i Beltran

Vicepresidenta
Marina Subirats i Martori

Edita
PARCS I JARDINS DE BARCELONA
INSTITUT MUNICIPAL
Tarragona, 173
08014 Barcelona
Tel.: 93 413 24 00
Fax: 93 413 24 24
E-mail: parcsijardins@mail.bcn.es
www.bcn.es/parcsijardins

Director
Joan Conde

Coordinació
Gabriel Arranz

Cap de redacció
Maria Rosa Salvadó

Consell de redacció
Antonia Barba
M. Alba Fransi
Teresa Franquesa
Dani García
Xavier Hernández
Joan A. Verdguer

Consell assessor
Escola Tècnica Superior d'Arquitectura: Miquel Vidal
Foment de les Arts Decoratives (FAD): Xavier Rovira
Institut Municipal d'Educació de Barcelona: Antònia Hernández
Diputació de Barcelona: Manuel Canes
Escola d'Agricultura de Barcelona (UPC): Xavier Fàbregas
Direcció de Serveis de Vigilància Ambiental de Barcelona: Margarida Parés
El Tinter, S.A.L.: Àngel Panyella
Gestió, producció editorial i impressió
El Tinter, S.A.L.
(empresa certificada ISO 14001 i EMAS)
Tel.: 93 357 00 50

Col·laboradors d'aquest número
Lluís Abad, Pepe Encinas, Josep M. Huertas, M. Josep Sánchez, Albert Punsola, S. Rossini i B. Valdés

Disseny i maquetació
Manuel Reyes

Assessor lingüístic
Marià Pou Nadal

Fotografia
Dani García, Alonso José Fernández, Manel Raya

Foto portada
Dani García

Publicitat i patrocinis
José Luis Almudí

Secretaria i subscripcions
Núria Ugena

Tiratge
10.000 exemplars

Barcelona Verda no comparteix necessàriament les opinions expressades pels autors dels articles publicats en aquesta revista.

 Paper reciclat
Cyclus òfset
Torras de 115 i 170 g

Copyright: Reproducció autoritzada amb indicació de la font. Se'n sol·licita còpia.

EDITORIAL..... 3

NOTÍCIES..... 4

AGENDA 21 DE BARCELONA
Barcelona per Galícia 12

EL PERSONATGE
David Coll, enginyer tècnic agrícola..... 14

B VERDA..... 16

PARCS DE CIUTAT
Un parc sota els avions i sobre la runa 20

REPORTATGE
La xarxa de parcs de l'Àrea Metropolitana de Barcelona..... 22

L'OPINIÓ
Les energies renovables no causen "chapapote", per Antonio Romero 25

PAISATGISME
Castilleja de Guzmán: l'últim jardí de Forestier 26

EDUQUEM PER A LA SOSTENIBILITAT
Els missatges dels residus..... 28

APUNTS DE JARDINERIA
El manteniment de terrasses i jardins a la primavera..... 30

FULLS TÈCNICS
Les sorreres en àrees de jocs infantils..... 32

MOLT CAMP PER CÓRRER 34

DIRECTORI VERD..... 38

La portada

MILLORAR ELS ARBRES DE BARCELONA

Aquest és el principal objectiu dels podadors i podadores de Parcs i Jardins: que la seva feina, altament especialitzada, serveixi per millorar l'arbrat viari de la ciutat. En aquesta ocasió, la campanya de poda, iniciada el novembre passat, durarà tot l'any. Això i l'elevat nombre de recursos humans que s'hi han destinat permetrà arribar a un major nombre d'arbres i dedicar a cadascun el temps que requereix una feina tan delicada. Tot plegat afavorirà una millor qualitat de vida dels ciutadans i ciutadanes de Barcelona, tant per la bellesa derivada d'un bon desenvolupament dels arbres com pels beneficis ambientals que aquests reporten a la ciutat.

Editorial

Endreçar el verd de manera sostenible

En les últimes setmanes, els barcelonins i barcelonines han vist com les brigades de poda treballaven de valent arreu de la ciutat. La poda és una feina que s'ha de fer amb cura i, sobretot, amb prudència per aconseguir que el desenvolupament futur dels arbres sigui com més esplèndid millor. Així mateix, aquesta feina també permet evitar el risc de caiguda de branques en mal estat. Parcs i Jardins ha volgut reduir al màxim les molèsties que comporta aquest treball de manteniment, i, per això, en la present campanya s'han incrementat els recursos humans i tècnics per fer la feina tan de pressa com sigui possible. D'altra banda, a principis d'abril, els ciutadans i ciutadanes també podran observar els jardiners i jardineres afanyant-se a fer les plantacions de primavera en molts parterres de Barcelona. Quan aquesta estació arribi, els grups de flor d'aquests parterres ompliran els carrers de color.

Aquestes actuacions i la resta de treballs de jardineria es duen a terme per mitjà de processos que permeten avançar en una gestió dels espais verds de Barcelona cada cop més sostenible. Una bona prova que això s'està aconseguint és que el sistema de gestió ambiental (ISO 14001) de Parcs i Jardins ha estat un dels finalistes dels premis d'innovació municipal atorgats per l'ajuntament durant la II Convenció d'Innovació de Barcelona.

Com que a les zones verdes de la ciutat hi ha una fauna abundant, també se n'ha de fer una feina d'endreça. Així, al Parc de la Ciutadella i al Parc Güell s'ordenaran les colònies de gats, un projecte en què, a més de Parcs i Jardins, també prenen part el Consell Municipal de Convivència, Defensa i Protecció dels Animals, l'Agència de Salut Pública de Barcelona, el Parc Zoològic de Barcelona, el Col·legi de Veterinaris de Barcelona, Progat BCN i la Fundació Altarriba.

En aquest número de *Barcelona Verda*, també hi trobareu un reportatge que explica com construir els espais destinats als nens i nenes. Així, la nova etapa de la secció *Fulls tècnics*, que, després d'un any d'absència, tornem a recuperar, s'inicia amb les Normes Tècniques de Jardineria i Paisatgisme (NTJ) dedicades a l'espai de joc infantil per excel·lència: les sorreres. Perquè, ben mirat, endreçar el verd de manera sostenible consisteix, sobretot, a atendre totes les necessitats i aconseguir que siguin compatibles. ■

Joan Conde del Campo
director gerent de Parcs i Jardins

Parcs i Jardins planta els parterres de primavera

Els parterres que ornamenten els espais verds públics de Barcelona estan destinats, en una gran part, a plantacions temporals, si bé també n'hi ha de plantats amb espècies de més durada, com les vivaces o els rosers. Entre l'1 i el 15 d'abril es farà el primer cycle de noves plantacions d'aquest any als parterres amb grups de flor, alguns dels quals són de nova creació.

La presència de parterres a Barcelona és prou important perquè l'any 1999 s'emprengué un procés destinat a aconseguir una major coherència formal arreu de la ciutat en funció de la tipologia

d'espai verd on estaven situats i perquè presentessin una imatge que servís per identificar aquests espais. El resultat d'aquest procés va ser la definició de les tres tipologies de parterres que hi ha actual-

Parterre urbà enjardinat amb Cosmos bipinnatus blanc i rosa i Impatiens wallerana rosa i lila

Hi ha tres períodes de plantació, atenent els ritmes de vegetació i les espècies disponibles, el clima de cada estació i els "ritmes vitals" de Barcelona

PLANTACIONS

Tipologia	superfície total	espècies
Històric	2.841 m ²	conillets (<i>Antirrhinum majus</i>) i begònies (<i>Begonia semperflorens</i>) blancs i roses
Emblemàtic	2.535 m ²	agèrats (<i>Ageratum houstonianum</i> 'Danubio'), <i>Salvia farinacea</i> i <i>Verbena venosa</i> , cada espècie en 1/3 del total de parterres
Urbà	4.084 m ²	combinat de <i>Cosmos bipinnatus</i> blanc (16%) i rosa (16%), i d' <i>Impatiens wallerana</i> rosa (33%) i lila (35%)

En aquest primer període de plantació, els rosers constituiran el grup de flor en deu parterres de Barcelona

---

ment a la ciutat: els urbans, situats en parcs urbans, a la via pública en general i als jardins de barri; els emblemàtics, situats en indrets emblemàtics i punts de centralitat de la ciutat, i els històrics, que es troben als jardins històrics. Les feines de plantació es distribueixen en tres períodes al llarg de l'any, atenent els ritmes de vegetació i les espècies disponibles, el clima de cada estació i els "ritmes vitals" de Barcelona.

INVENTARI I GESTIÓ

L'eina bàsica de la gestió i, per tant, del manteniment de la qualitat d'aquest parterres és l'inventari, que es manté viu gràcies a les dades que els diferents departaments implicats de Parcs i Jardins van traspasant a la comissió creada expressament per a la gestió i l'observació de la producció i de la seva implantació i manteniment.

Aquest inventari permet reconèixer as-

pectes clau de la programació, com són la superfície, les tipologies, la quantitat de plantes o la distribució territorial dels parterres. Una eina que és utilitzada tant pels responsables de la producció i el subministrament de plantes com per les persones que s'ocupen de la seva implantació i manteniment.

PLANTACIONS DE ROSERS

En aquest primer període de plantacions, els rosers constituiran el grup de flor en deu parterres de Barcelona. Les varietats de roses triades han estat: 'Miriato' (Parc de la Ciutadella i Turó Park), 'La Sevillana Rossy' (pg. de Sant Joan i c. Germans Desvalls), 'Lovely Meiland' (Parc del Palau de Pedralbes i pl. André Malraux), 'Aspirin Rose' (av. Meridiana davant del núm. 320 i av. Diagonal/c. Llull/c. Pla) i 'Txaikovski' (pl. Sant Jordi i pl. Roja). ■

DISTRIBUCIÓ DELS PARTERRES

Ciutat Vella	10
Eixample	13
Sants-Montjuïc	10
Les Corts	12
Sarrià-Sant Gervasi	10
Gràcia	4
Horta-Guinardó	7
Nou Barris	12
Sant Andreu	13
Sant Martí	7
Total	98

Guarneix-me 2002

En aquesta nova edició de Guarneix-me, hi van participar 13 escoles amb 18 projectes, i gairebé 500 nens i nenes de 3r., 4t. i 5è. de Primària i d'Educació Especial

El 12 de desembre es va inaugurar, a L'Illa Diagonal de Barcelona, la desena edició de la mostra escolar *Guarneix-me*, que hi va estar exposada fins al 5 de gener. L'activitat consisteix a guarnir un arbre de Nadal alternatiu amb ornaments sostenibles. Així, un any més, els nens i nenes han demostrat com es pot decorar un arbre amb materials reciclats originals i molt bonics: gots de iogurt, macarons, taps d'ampolla i, fins i tot, closques de musclo. En la mostra es fan servir arbres d'espècies mediterrànies, com l'arboç (*Arbutus unedo*), adaptades al clima de Barcelona i que poden sobreviure passat festes. En aques-

ta nova edició de *Guarneix-me*, hi van participar 13 escoles, amb 18 projectes, i gairebé 500 nens i nenes de 3r., 4t. i 5è. de Primària i d'Educació Especial.

El jurat va valorar els treballs tenint en compte diversos aspectes, com la creativitat, el disseny i la sostenibilitat. En aquesta desena edició de la mostra, el primer premi va ser per a l'Escola d'Educació Especial Concha Espina, amb un guarniment inspirat en la vida en el mar i el perill a què està sotmesa a causa de la contaminació, un tema de molta actualitat en coincidir amb l'abocament del petrolier *Prestige* a Galícia; el segon premi el va obtenir el CEIP Dolors Montserdà-Santapau, que va ornamentar l'arbre amb temes gaudinians, i el tercer el van compartir els grups A i B de l'Escola Proa, que van treballar en l'agermanament entre el primer i el tercer món, simbolitzat en la unió de dos arbres. El premi per als tres primers classificats consistien en l'enjardinament d'una part del pati de l'escola per al primer i un lot de plantes per a la resta. L'editorial Barcanova va obsequiar totes les escoles participants amb lots de llibres i L'Illa Diagonal hi va col·laborar donant una impressora per al premi especial, que aquest centre comercial va atorgar a l'Escola Mare de Déu de Montserrat pel treball previ fet abans d'ornamentar l'arbre i per la manera com van treballar el sentiments (pau, tristesa, por) per aprendre a ser solidaris. També van col·laborar en el patrocini d'aquesta mostra Caprabo, Imaginarium, DissenyStore, Lay's i Agua de Veri. ■

JULIVERT MEU

No tothom beu pels peus! per Joma

Barcelona recicla les restes orgàniques

L'any 1998, Parcs i Jardins va iniciar la campanya *Fem compost al parc* amb l'objectiu de fomentar el compostatge col·lectiu en origen de la fracció orgànica dels residus domèstics, afegida a les restes generades en els treballs de manteniment de les zones verdes. Anteriorment ja s'havia començat a recollir el verd nadalenc perquè es pogués convertir en adob orgànic. Actualment, la recollida domiciliària municipal de la fracció orgànica ja arriba a gairebé 70.000 llars de Barcelona.

FER COMPOST AL PARC

Les sis primeres unitats de compostatge de la campanya *Fem compost al parc*, pionera a Barcelona pel que fa a l'aprofitament de les restes orgàniques, es van instal·lar als parcs del Clot, de la Pegaso, de Can Sabaté i de la Ciutadella, als Jardins de Montbau i a Can Cadena, i l'any 1999 es va instal·lar una setena unitat de compostatge a la pl. de la Sagrada Família.

Entre els anys 2000 i 2003, aquestes unitats, que permeten convertir les restes orgàniques en compost, han arribat als jardins de les Corts i de Joan Vinyoli, al Parc de la Guineueta, a la pl. Joanic, a la pl. Gaudí, al Parc de l'Espanya Industrial, a la pl. del Centre, als Jardins de Moragues, a la pl. Gal·la Placídia i als Jardins de la Casa Bloc, la qual cosa representa un total de disset unitats de compostatge arreu de Barcelona. Des del 1998, el nombre de ciutadans i ciutadanes que han participat en el projecte ha anat creixent, amb un balanç de 421 famílies que han fet compost a les zones verdes de la ciutat.

EL VERD NADALENC

El dia 13 de gener es va acabar la campanya de recollida d'arbres de Nadal. El total d'arbres recollits ha estat de 48.365, un 15% menys que l'any passat, fet que trenca la tendència dels últims anys. Dades facilitades per Mercabarna indiquen un lleuger descens en les vendes d'arbres de Nadal (un 3,2% menys) respecte a l'any passat. Com que la majoria dels arbres que es fan servir per guarnir les llars durant aquestes festes no sobreviuen en les condicions climàtiques de Barcelona, els arbres recollits s'han dut a l'Ecopark per ser compos-

tats i convertits en adob orgànic, que servirà per fertilitzar els espais verds de la ciutat. Aquest mateix procés s'aplica a les restes procedents de la poda i d'altres treballs de manteniment dels espais enjardinats. La recollida d'arbres de Nadal és un servei que Parcs i Jardins du a terme des del 1997.

LA FRACCIÓ ORGÀNICA

L'any 2000, l'Ajuntament de Barcelona va implantar un nou model de neteja i recollida selectiva dels residus urbans amb l'objectiu d'aconseguir una ciutat més neta, sostenible i eficient en l'ús dels recursos naturals. Així, el model de neteja i recollida va incorporar com a gran novetat la diferenciació entre la recollida domiciliària i la recollida selectiva comercial, en una aposta decidida per la recollida selectiva com a instrument essencial per incrementar el reciclatge dels residus. Pel que fa a la fracció orgànica, en un any s'ha incrementat fins al 72,74%, i la recollida domiciliària ja cobreix unes 60.000 llars de la ciutat. Al llarg del 2003 està previst que aquesta recollida arribi a 94.000 llars més, la qual cosa representaria un 30% dels habitatges de Barcelona.

D'altra banda, des de l'inici de la recollida comercial s'han recuperat selectivament 21.889,3 tones de matèria orgànica, que s'han pogut utilitzar per fer compost o biogàs. Durant l'últim any, la recollida de matèria orgànica en establiments comercials ja ha augmentat un 77,67% respecte al 2001, amb 11.879 tones obtingudes entre els mesos de gener i setembre del 2002. Pel que fa als mercats municipals, des de l'inici de la recollida selectiva s'hi han recollit més de 6.836,6 tones de matèria orgànica. ■

Ja s'han instal·lat unitats de compostatge a disset parcs de Barcelona

La presidenta de Parcs i Jardins, Imma Mayol, en un dels punts de recollida de verd nadalenc

Colònies de gats controlades als parcs de Barcelona

El control de les colònies de gats és la millor manera d'aconseguir que aquests animals puguin viure en un medi urbà com Barcelona

El Consell Municipal de Convivència, Defensa i Protecció dels Animals, l'Agència de Salut Pública de Barcelona, Parcs i Jardins i el Parc Zoològic de Barcelona han iniciat un projecte que té per objectiu crear colònies de gats

controlades al Parc de la Ciutadella i al Parc Güell. El projecte preveu que els gats siguin agrupats i degudament esterilitzats per professionals veterinaris, i hi participaran el Col·legi Oficial de Veterinaris de Barcelona, l'Associació Progat BCN i la Fundació Altarriba. Les feines que s'hauran de fer són la localització de la colònia i dels animals; la recollida dels gats amb gàbies parany; el transport al quiròfan; la desparasitació i l'esterilització dels animals, amb curació prèvia si fos necessari, i, en casos justificats –gats amb deficiències físiques o malalties greus–, el seu sacrifici; el condicionament d'espais per situar la colònia controlada (cartells, aixopluc, etc.); el retorn de l'animal –un cop tractat– a la colònia; el seguiment i control de la colònia, i la formació d'alimentadors. ■

Pirena 2003

Els dies 11 i 12 de gener, la Pirena va tornar a la platja barcelonina de la Nova Icària, com a prelude de la tretzena edició d'aquesta cursa, que recorre cada hivern el Pirineu. Hi va haver passejades de gossos, exhibicions de trineus, demostracions d'*agility*, música, dansa i jocs i activitats per a tothom. ■

Els gossos van tornar a les platges de Barcelona

Fundició Dúctil Benito s'ambientalitzava

Aquesta empresa, amb seu a Manlleu i dedicada a la producció de tapes i reixes de fosa, mobiliari urbà, jocs infantils i enllumenat públic, ha obtingut la certificació ISO 14001, acreditada per AENOR, la qual cosa consolida el seu caràcter internacional i garanteix que el seu sistema de gestió mediambiental compleix la normativa europea.

Aquest sistema inclou tant el reciclatge dels residus materials, aigües i emissions atmosfèriques com la direcció corporativa amb criteris ambientals de l'empresa. Fundició Dúctil Benito també ha aconseguit l'homologació de la línia de jocs infantils segons la normativa de seguretat americana ASTM F 1487-01, i és la primera empresa del mercat internacional que actualment

compleix els exigents requisits de seguretat tant de la normativa americana com de l'europea EN 1176. ■

Primer balanç de la campanya de poda

El 10 de febrer, la quarta tinenta d'alcalde i presidenta de l'Institut Parcs i Jardins, Imma Mayol, acompanyada pel director gerent, Joan Conde, va fer balanç de la campanya de poda que s'està duent a terme des de l'11 de novembre a Barcelona. La previsió d'aquest any és arribar a actuar en 64.578 exemplars, un 42,5 % del total de l'arbrat viari de la ciutat. La realització de treballs de poda pot tenir diferents motius: el desenvolupament correcte de l'arbre, la seguretat dels viants, la situació de l'exemplar

en la via pública, la resolució de problemes fitosanitaris i també raons estètiques. Quant a la poda, que es fa seguint els criteris presentats a la Comissió de Sostenibilitat i Ecologia Urbana de l'Ajuntament de Barcelona, té en compte els següents criteris: l'estructura de l'arbre, el ritme de creixement, l'etapa de desenvolupament, les característiques de l'espècie, les reserves naturals de l'arbre i els sistemes de defensa. En la present campanya, la poda durarà tot l'any i la feina la faran per onze equips de sis persones cadascun. ■

Imma Mayol en un moment de la presentació del balanç de la campanya de poda, a la confluència dels carrers París i Casanova

PODA PER FASES I TIPOLOGIA

Poda	fase I	%	fase II	%	fase III	%	total
Formació	690	6,5	6.048	57	3.876	36,5	10.614
Manteniment	3.914	7,25	37.737	70	12.311	22,75	53.964
Total	4.604	7,1	43.787	67,80	16.187	67,8	64.578

Barcelona innova

El 23 de gener es va celebrar al World Trade Center la II Convenció per a la Innovació en la Gestió Municipal, organitzada per l'Ajuntament de Barcelona. Aquest any s'han nominat 39 projectes, tots en ple funcionament i realitzats per equips de diferents departaments i districtes municipals. Els projectes premiats, gairebé tots directament relacionats amb la gestió sostenible de la ciutat, han estat els següents: "A peu és més a prop", impulsat per Via Pública; "BCN sense sorolls", de Manteniment i Serveis, Iniciatives i Vigilància Ambiental; "Tràmits de personal sense papers", de Serveis Generals; "Agenda 21. Pla Estratègic per a la Sostenibilitat", de Manteniment i Serveis, Educació i Participació Ambiental; "Sistemes integrats d'atenció", de Barcelona In-

formació, i l'"Ordenança Municipal d'Activitats i de la Intervenció Integral de l'Administració Ambiental", impulsada per Urbanisme. ■

Els premiats en la segona Convenció per a la Innovació de Barcelona

Catalunya estalvia aigua

Aquest és el nom de la campanya iniciada el març del 2002 per Ecologistes en Acció i que aquesta primavera es durà terme, com a prova pilot, en tres municipis de Catalunya: Torredembarra, Santa Perpètua de Mogoda i Barcelona (als districtes de Nou Barris i Sarrià-Sant Gervasi). El projecte té el suport de l'Agència Catalana de l'Aigua de la Generalitat i dels ajuntaments on es desenvoluparà l'experiència pilot.

La campanya té com a finalitat promoure l'estalvi i l'eficiència en l'ús de l'aigua domèstica mitjançant la instal·lació gratuïta als habitatges de diferents mecanismes d'estalvi. Per complir aquest objectiu, en els dos districtes pilot de Barcelona s'han programat diferents activitats (xerrades, tallers i activitats lúdiques i informatives) fent un èmfasi especial a aconseguir la col·laboració del sector comercial implicat en l'ús domèstic de l'aigua (com lampistes o comerços d'electrodomèstics) perquè aquests mecanismes d'estalvi estiguin a l'abast de tothom. En aquests districtes està previst

instal·lar gratuïtament en 3.000 habitatges (1.500 a cada districte) equipaments bàsics d'estalvi d'aigua consistents en un sistema de buidat del vàter que regula la quantitat d'aigua i en gomes d'airejat per a les aixetes i els flexors de la dutxa. Aquests equipaments es distribuïran mitjançant un porta a porta que es farà entre els mesos de març, abril i maig del 2003. Els veïns i veïnes dels districtes pilot que vulguin instal·lar gratuïtament els mecanismes d'estalvi d'aigua es poden inscriure en una llista que serà operativa a partir de l'octubre d'aquest any.

Informació de la campanya:
Santa Catalina, 3, 1r 1a
08014 Barcelona. Tel: 93.531.50.40
(de dilluns a divendres de 10.00 a 14.00 h i dijous de 16.00 a 20.00 h),
a. e.: aigubcn@ecologistesenaccio.org,
web: ecologistesenaccio.org/temes/aigua/projecte/projecte/aigua.htm

L'ECOSEMÀFOR ● ● ●

COMERÇ JUST

Per unanimitat de tots els grups, el plenari del Consell Municipal de l'Ajuntament de Barcelona celebrat el 22 de novembre passat va aprovar una declaració per promoure l'ús de productes de comerç just a les oficines i als centres públics de titularitat municipal. En especial, es fomentarà el cafè de comerç just a les màquines de cafè i a les cafeteries de les dependències municipals.

DEU MILIONS DE PERSONES...

...arreu del món dient "No a la guerra" és molta gent. En aquesta primera gran manifestació global, Barcelona va ocupar el segon lloc, després de Roma, en nombre de participants –al voltant d'un milió tres-centes mil persones–, diguin el que diguin aquells a qui fa molta nosa que els ciutadans i ciutadanes proclamïn el que pensen i indiquin ben clarament quina és la política que consideren que s'ha de seguir: la de la pau.

"ARDOR GUERRERO"

Diuen que l'home és l'únic animal que ensopega dos cops en la mateixa pedra. Si es converteix en una realitat la defensa aferrissada de la necessitat d'una guerra preventiva (*sic*) contra l'Iraq, encapçalada per George Bush i que compta amb el suport entusiasta de Tony Blair i de José Maria Aznar, ens pot fer ensopegar a tots plegats, per tercer cop, en la pedra d'una guerra mundial. S'ha d'estar molt a l'aguait!

PARC DE LA SERRALADA DE MARINA

La natura a prop de casa

Parc de la Serralada de Marina

- Àmbit del Parc
- Nuclis urbans
- Carreteres
- Autopistes
- Ermites i monestirs
- Cims i cingleres

El Parc de la Serralada de Marina el gestiona un consorci format per la Diputació de Barcelona, la Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i els ajuntaments de Badalona, Montcada i Reixac, Sant Fost de Campsentelles, Santa Coloma de Gramenet i Tiana. El Pla Especial aprovat el 2002 garanteix la preservació dels valors naturals i culturals del parc.

Un pulmó forestal de 2.086 hectàrees en plena àrea metropolitana

Una terra antiga i ben viva

La situació privilegiada de la Serralada de Marina, entre el litoral i l'interior, i el seu benigne clima mediterrani hi han afavorit la presència humana des del Neolític.

Diversos poblats ibèrics, com el de Puig Castellar, són els primers signes històrics que hi perduren, juntament amb altres de posteriors com la cartoixa de Montalegre, encara en actiu.

La masia de can Miravitges, convertida en escola de natura, és una bona porta d'accés a la riquesa biològica del parc, amb diverses varietats de bosc i nombroses espècies de la fauna mediterrània.

Diputació de Barcelona
Xarxa de Parcs Naturals
Consorti Serralada de Marina
Comte d'Urgell, 187, planta 3a
08036 Barcelona
Tel. 934 022 483

www.diba.es/parcs/marina.htm

Xarxa de Parcs Naturals
Diputació de Barcelona

Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona:

Parc Natural del Montseny, Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, Parc del Montnegre i el Corredor, Parc del Garraf, Parc del Castell de Montesquiu, Parc d'Olèrdola, Parc de Collserola, Parc Agrari del Baix Llobregat, Parc de la Serralada Litoral, Parc de la Serralada de Marina, Espai Natural de les Guilleries-Savassona, Parc del Foix.

Barcelona per Galícia

El 18 de desembre, el Consell Municipal de Medi Ambient i Sostenibilitat de Barcelona va celebrar una sessió extraordinària al Centre de Recursos Barcelona Sostenible per compartir les iniciatives de col·laboració de les entitats i institucions en la tasca de neteja de les zones costaneres que han estat afectades pel vessament de fuel del petrolier *Prestige*. Galícia ha estat la comunitat més perjudicada. Tanmateix, a hores d'ara, el fuel ja afecta tota la costa cantàbrica espanyola i la costa francesa, i hi ha el risc que també arribi a les costes portugueses.

S'ha de proporcionar informació a la ciutadania, incloent-hi materials de prevenció de riscos i per una nova cultura energètica

L'Ajuntament de Barcelona va enviar a principis de desembre un tractor i una garbelladora per col·laborar en la neteja del municipi d'Oleiros, gràcies a un acord entre les alcaldies de Barcelona i la Corunya. A més, s'ha aprovat una declaració institucional amb el suport de tots els grups municipals i s'ha creat una instància de coordinació dependent de la Regidoria de Participació Ciutadana per promoure iniciatives municipals i reforçar les d'altres entitats. L'Àrea de Participació Ciutadana està coordinant grups de voluntariat per a Galícia per mitjà de diverses organitzacions de la ciutat. També canalitza voluntariat per organitzar accions a Barcelona.

L'Institut Municipal d'Educació està facilitant contactes entre centres de Secundària

de Barcelona i de la ria d'Arousa, a Pontevedra, per enviar-se informació i suport. Més enllà d'això, l'IESM Narcís Monturiol ha enviat al Conselho de Carnota, com a voluntaris, cinc professors i 53 alumnes majors d'edat dels cicles formatius de química ambiental dotats dels materials aconsellats pels bombers per fer feines de neteja. Diversos centres d'ensenyament que participen en el programa Agenda 21 Escolar estan tractant a l'aula aspectes relacionats amb la catàstrofe. Alguns ja han fet arribar a la secretaria de l'Agenda 21 Escolar cartes de solidaritat, dibuixos i fotografies adreçats als companys de Galícia.

L'Institut Municipal de Salut Pública ha fet un estudi sobre risc per a la salut i condicions de seguretat en les tasques de neteja de fuel, una de les recomanacions que es van fer en la reunió del consell. Aquest estudi està disponible a la secretaria del consell.

ASSOCIACIONS, ENTITATS I UNIVERSITATS

El Fòrum Social de Barcelona va enviar a El Ferrol un grup de 130 voluntaris membres de les organitzacions que integren el fòrum. L'operació va ser coordinada pel Consell de Joventut de Barcelona. Posteriorment, el fòrum s'ha constituït com a coordinador de zona per a organitzacions i contactes. Ara s'està preparant per fer tasques a llarg termini.

La Universitat Autònoma de Barcelona, en col·laboració amb la Universitat de Santiago de Compostel·la, s'ocupa de canalitzar voluntaris per a diverses intervencions de regeneració del medi natural, en torns de cinc dies i en grups de dotze persones, de manera continuada. Aquesta universitat també ha elaborat un dossier informatiu per al voluntariat. Per la seva part, des del 23 de gener, la Universitat Politècnica de Catalunya organitza dos autocars setmanals

L'Institut Català del Voluntariat assumeix la coordinació dels oferiments de Catalunya: www.voluntariat.org/. Si voleu informació sobre la coordinació del voluntariat, podeu trucar a Voluntaris per Barcelona, al 93 442 28 35. Aquest mateix telèfon també està disponible per a organitzacions que vulguin oferir places de voluntariat o que necessitin suport tècnic, logístic o econòmic. En trobareu informació a: www.bcn.es/participacio/.

amb voluntaris que treballen d'acord amb la Universitat de Santiago. També s'han organitzat debats a la Facultat de Nàutica.

La Societat Catalana d'Educació Ambiental ha visitat la seva homòloga, la Sociedade Galega de Educación Ambiental (SGEA). Entre els aspectes tractats s'inclou la necessitat de fer una reflexió a fons sobre les causes de la catàstrofe, la necessitat d'informació, l'oportunitat de fer tasques educatives amb els voluntaris i amb altres col·lectius implicats i la necessitat de proporcionar recursos educatius a les escoles.

La Creu Roja Espanyola a Catalunya participa en l'operatiu d'abast estatal de la Creu Roja Espanyola contra la contaminació de les costes de Galícia fent feines de distribució d'aliments i beguda als milers de voluntaris i proporcionant embarcacions per atendre els treballadors del mar que ho necessitin. També s'està preparant, amb una previsió d'un any, per proporcionar suport emocional. La Diputació de Barcelona assumeix la coordinació de les iniciatives de les àrees de medi ambient de molts municipis mitjans i petits de la província per facilitar la coordinació d'accions.

REFLEXIONS

En analitzar la catàstrofe del *Prestige* s'ha d'anar més enllà de la causa immediata del vessament i plantejar una reflexió i un debat sobre les causes determinants, relacionades amb el nostre sistema econòmic, l'ús d'energies no renovables o el comerç mundial. L'impuls inicial en resposta a aquesta desgràcia va ser enviar-hi ajut immediat, però s'ha de racionalitzar i valorar l'eficiència de les accions tenint present que la crisi durarà molt temps, i pensar en l'ajuda a llarg termini. Hi ha aspectes en què Barcelona pot aportar expertesa i recursos especialitzats, com, per exemple, suport social o tecnologia de transport i emmagatzematge de residus tòxics.

Què en podem aprendre? S'ha de proporcionar informació rigorosa, completa i de qualitat a la ciutadania, incloent-hi materials de prevenció de riscos i per una nova cultura energètica. Amb la tecnologia d'energies renovables que actualment hi ha al mercat, per què hem de continuar traguinant hidrocarburs? Per què han de seguir sent la primera font d'energia? ■

L'Ajuntament de Barcelona ha creat una instància de coordinació, dependent de la Regidoria de Participació Ciutadana per promoure iniciatives municipals i reforçar les d'altres entitats

---

Webs amb informació sobre l'accident del *Prestige*, el fuel, la seva composició, els efectes sobre la salut, els mitjans per combatre aquest contaminant i les actuacions de solidaritat amb Galícia

www.le-cedre.fr/fr/prestige/z_produit.htm,
www.greenpeace.es/gp2/informes/informeCSIC.pdf
www.le-cedre.fr/fr/prestige/ www.hidrografico.pt/hidrografico/Novidades/Prestige/prestige.htm
www.xunta.es/periodico/prestige/prestige.htm
www.cmm-prestige.cesga.es/:
<http://comite.iim.csic.es/>
www.sostenible.es/
http://europa.eu.int/comm/transport/themes/maritime/english/safety/index_safety.html:
www.adeagaliza.org/prestige_catastrofe/
www.plataformanuncamais.org/
<http://nuncamaisdecatalunya.lamosca.org>
<http://burlanegra.vieiros.com/>:
www.forumsocialbarcelona.org/
www.uab.es/
www.upc.es/mediambient/galicia.html
www.upc.es/op/catala/noticies/acinstitucional/2002/claustre_Prestige.htm
www.cruzroja.es/

Dirigiu qualsevol informació, consulta o suggeriment a:

SECRETARIA TÈCNICA DE L'A21L DE BARCELONA

Nil Fabra, 20 08012 Barcelona. Tel.: 93 237 47 43, fax. 93 237 08 94,

a. e.: agenda21@mail.bcn.es, web: www.bcn.es/agenda21

David Coll, enginyer tècnic agrícola

“Els enginyers agrícoles han de participar en l’ordenació del territori”

Fill de pagès de l’Alt Empordà, David Coll coneix a fons el territori de Catalunya. Als seus 39 anys és president del Col·legi d’Enginyers Tècnics Agrícoles de Catalunya, i va ser secretari general de Joves Agricultors i Ramaders de Catalunya. Reclama que es reconegui el paper de la pagesia en la conservació i el manteniment del territori. Actualment és gerent d’una empresa de genètica porcina, i afirma que el futur passa per treballar en la seguretat alimentària i per la convivència entre les activitats agrícoles tradicionals i la demanda d’espais verds i de lleure.

– **La tasca dels enginyers agrícoles, arriba també als espais de lleure?**

Sí. Aquest és un repte molt important per al nostre col·lectiu, perquè, amb el creixement de la societat urbana, hi ha més demanda d’espais verds i de lleure. Actualment no hi ha cap ajuntament que no tingui jardí, encara que només sigui un municipi de dos-cents habitants. Per tant, nosaltres, com a enginyers agrícoles, ens vam posar a treballar, ja fa deu anys, per elaborar unes Normes Tècniques de Jardineria i Paisatgisme, que ocupen un buit normatiu que hi ha en el sector. Aquestes normes, de les quals ja n’hem fet quaranta, tenen com a finalitat ser l’instrument dels professionals i les institucions a l’hora d’aplicar criteris comuns, per exemple, en suggerir tipus de jardineria basats en plantes autòctones del territori o en l’accessibilitat als parcs.

– **Aquesta és una diversificació de la seva especialitat més enllà dels usos agrícoles tradicionals.**

És que el nostre col·lectiu està directament lligat al territori, i jo penso que un enginyer tècnic agrícola té una gran funció en l’ordenació territorial, i, per tant, hi ha de participar. No és possible que en un poble es facin normes subsidiàries o d’urbanisme i no es tingui en compte que aquell poble està situat enmig d’unes muntanyes, enmig d’un territori. S’ha d’ordenar urbanísticament prenent en

consideració com hi arriben els camins, com hi passen les rieres. No es pot dir “farem carrers en aquest poble” sense tenir en compte que es fa sobre unes terres agrícoles i sobre un territori que ja té una ordenació natural, perquè potser estarem fent un camí just al revés de com baixen les aigües.

– **I aquesta participació ja es dóna?**

Això es comença a fer tot just ara. Amb la nova Llei d’Urbanisme sembla que nosaltres hi entrem. Un enginyer agrícola o un d’agrònom; és a dir, un col·lectiu que conegui el territori. Igual que passa quan hi ha un incendi o una desgràcia natural, perquè en el món agrícola hi ha un coneixement molt detallat del territori que permet assessorar sobre els camins o sobre cap on anirà el foc segons el vent, perquè és la gent que viu allà.

– **Reclama, doncs, un reconeixement per al paper dels pagesos com a conservadors i vertebradors del territori.**

El món agrícola i els seus professionals són els primers defensors de la natura, són els que hi han viscut sempre i l’han conservat, els que han evitat l’erosió, han construït terrasses, han conreat i habitat el territori, han vigilat, apagat i avisat de possibles incendis forestals o han netejat les rieres per evitar problemes. Jo crec que avui hem d’entendre que les ajudes que dóna la Unió Europea als pagesos són

No es pot dir “farem carrers en aquest poble” sense tenir en compte que es fa sobre unes terres agrícoles i sobre un territori que ja té una ordenació natural

un reconeixement de la societat a l'agricultura. Amb tot, viure fent de pagès encara comporta moltes dificultats, i, segons l'Institut d'Estadística de Catalunya, del 1989 al 1999 hi ha hagut una davallada del 30% en el nombre d'explotacions i de persones dedicades al món agrari. Per poder tenir el mateix nivell de vida que a les ciutats, els empresaris agrícoles han hagut de fer créixer les explotacions i les granges, i això comporta, lògicament, problemes derivats d'una major intensificació de l'activitat que s'han de regular.

– Problemes ambientals com són l'excés de purins o la despesa d'aigua.

El tema dels purins es redreçarà en bona part quan es puguin subvencionar les granges que hi ha en els nuclis urbans perquè tanquin. La gran majoria dels ramaders ja han fet un pla per tractar les dejeccions. Ara bé, es fa difícil d'explicar al ramader que se li ha de limitar l'adobat de les terres amb nitrogen d'origen orgànic –fems i purins– i, en canvi, se li permet tirar més quantitat d'adob nitrogenat. O que es limiten les aplicacions de dejeccions i, en canvi, es tiren els fangs de depuradora a les terres agrícoles. Pel que fa al consum d'aigua, tradicionalment, l'aigua de reg que feia servir la pagesia després recarregava els aqüífers; o sigui, que era un cicle tancat. Però ara ja és una realitat coneguda i acceptada que l'aigua és un recurs escàs. Molts pagesos opten per sistemes de reg més eficients, com el degoteig o la microaspersió en produccions intensives i en conreus extensius amb pivots, i cobertura total en el reg a manta o a tesa. Les normes s'entenen si s'expliquen i tenen sentit comú.

– I com s'està fent aquesta adaptació?

Estem fent tantes lleis, exigint tantes coses a la nostra pagesia, que arriba un punt que, quan pressionem tant, ens podem trobar amb una situació no desitjada: que no en facin cas. És un perill que tenim. Per tant, jo crec que és millor anar-ho explicant, i aquesta és una de les feines que tenim com a col·legi: fer-ho entenedor i comprensible per al pagès perquè s'hi vagi adaptant. Però ara hi ha tantes coses i els terminis són, de vegades, tan curts, que no donem l'abast. Perquè estem parlant d'un sector que no s'ha fet ara: ha existit sempre, històricament. I de cop i volta hi volem posar un munt de normes de tot. Hi ha gent que no és capaç d'assumir-ho. Perquè, és clar,

si jo faig una granja nova, no tindrè cap problema, perquè, com que me la faig nova, ja m'hi adaptaré. Però, al senyor que fa 30 o 50 anys que té aquella explotació, és complicat fer-li veure que allò que feia està mal fet, sobretot quan les normes mediambientals de benestar animal de la UE diuen, per exemple, que hem de tornar a fer el que fèiem fa 50 o 100 anys.

– Com s'entén des del món agrícola l'arribada de productes transgènics?

La meua opinió personal és que els transgènics, des del punt de vista tècnic, representen una aportació científica important. Jo vaig començar a fer de tècnic agrícola, fa 17 anys, venent productes químics. En aquell moment havíem d'utilitzar productes químics que avui en dia estan tots prohibits. Llavors hi havia productes que es tiraven sobre les plantes i calia estar-se 30 o 40 dies sense menjar la fruita. Què en pensa el pagès? El mateix que la societat, però, d'entrada, ho veu bé, perquè és una facilitat, és un producte químic menys que ha d'assumir. A la major part dels pagesos no els agrada tirar productes químics. Tot i això, cal que els tècnics i agricultors d'aquí sàpiguen impulsar les varietats actuals i conservar les que estem a punt de perdre creant uns bancs de germoplasma que facin que no siguem dependents de ningú.

– I, en aquest sentit, la internacionalització dels mercats, com ha afectat el món agrícola?

És molt difícil de fer entendre que a un pagès li haguem de dir que ha de fer les coses amb uns condicionants ambientals, amb unes condicions de seguretat alimentària i de producció controladíssimes, i, per altra part, haguem de tenir obertes les fronteres a tot el que arribi de països tercers, d'on ve molt més barat perquè a nosaltres aquests condicionants ens han fet pujar els preus. No és molt hipòcrita per part de la UE fer-nos veure que hem de produir així i, d'altra banda, liberalitzar tota l'entrada de productes de països tercers? Jo crec que nosaltres hem de mirar de fer les coses bé, anar-nos adaptant a la normativa. Però hem de demanar que es potenciï el consum de productes d'aquí, perquè sempre seran de temporada, frescos, en condicions i a bon preu, a més de provenir d'un lloc on estem perfectament controlats. ■

M. Josep Sánchez

Una de les feines que tenim com a col·legi és fer entenedores les normes ambientals perquè els pagesos s'hi puguin anar adaptant

---

↑ PLAÇA JOAQUIM XIRAU I PALOU

En aquesta plaça s'ha plantat el ginjoler (*Ziziphus jujuba*) donat a la ciutat per Jaume Pagès, exrector de la Universitat Pompeu Fabra i actualment responsable del Fòrum 2004. L'actuació s'ha completat amb la instal·lació, al voltant de la jardinerera on s'ha plantat l'arbre, de dues jardineres més ornamentades amb llentiscle (*Pistacia lentiscus*).

↓ ÀREES DE JOCS INFANTILS

Al Parc de Sant Pau del Camp s'ha instal·lat una nova àrea de jocs infantils amb accés directe des del c. de Sant Pau. Una part de l'espai està destinada a nens i nenes de fins a 5 anys, i l'altra, separada de la primera per una passera de fusta que facilita l'accés a les persones amb problemes de mobilitat, a nens i nenes de 6 a 12 anys. Així mateix, s'han instal·lat nous jocs i s'ha ampliat el sorral de l'àrea de jocs infantils de la pl. Doctor Fleming, que ha estat voltada amb una tanca de fusta per protegir-la del trànsit.

← CARRER ENRIC GRANADOS

La remodelació i ampliació de les voreres del tram del c. Enric Granados entre la pl. Letamendi i el c. Diputació ha permès plantar nou arbrat viari –18 lledoners (*Celtis australis*), 1 arbre de l'amor (*Cercis siliquastrum*) i 30 *Tilia euchlora*– i instal·lar 20 jardineres en què s'han plantat pitòspors (*Pittosporum tobira*) i *Ruscus hypoglossum*.

↓ MILLORA DE PARTERRES

Al parterre que hi ha a la confluència de l'av. Diagonal amb els c. Bruc i Provença s'ha esmenat la terra, s'hi han plantat 2 arbres de l'amor (*Cercis siliquastrum*) i s'hi han col·locat pans de gespa. També s'hi ha instal·lat reg automatitzat.

PARC DEL BOSQUET DELS ENCANTS

S'ha renovat l'àrea de jocs infantils que hi ha en aquest parc. Els treballs han consistit en la substitució a la zona per a majors de 5 anys dels actuals jocs per un multijoc de fusta natural. A la zona per a menors de 5 anys, s'hi ha instal·lat una plataforma amb elements per jugar amb sorra.

JARDÍ DE LES HORTES DE SANT BERTRAN →

L'antiga àrea de jocs infantils s'ha convertit en una zona d'esbarjo per a gossos de 500 m², amb superfície de sauló, reg per aspersió, mobiliari urbà, expenedors de bosses i un abeurador per als animals. L'espai s'ha envoltat amb una tanca vegetal d'arbustos. Pel que fa a l'actual àrea de jocs infantils, s'han retirat els jocs que hi havia i s'hi ha instal·lat un multijoc de fusta.

← JARDINS DE MOSSÈN CINTO VERDAGUER

S'han plantat 18.300 nous bulbs distribuïts per tots els jardins. Les espècies triades han estat *Cyclamen persicum* vermell i blanc, jacints (*Hyacinthus orientalis* 'Fondant'), *Tulipa* 'Mme. Lefebvre' i 'Purissima', *Narcissus* 'Ditch Master' i 'White Marvel', lliris blaus (*Iris germanica* 'Blue Magic') i *Fritillaria meleagris*.

CASTELL DE MONTJUÏC

A la pl. del Rellotge d'aquest castell, s'hi ha fet una important plantació d'arbustos i vivaces: 33 arboços (*Arbutus unedo*), 65 llorers (*Laurus nobilis*), 8 badlades (*Nerium oleander*), 26 *Escallonia macrantha*, 22 *Juniperus horizontalis* i 3.512 *Gaura X lindheimeri*. També s'hi han plantat 30 alzines (*Quercus ilex*).

← PARC DE LES CORTS

En aquest parc, a la banda del c. Nicaragua, s'hi ha instal·lat una àrea d'esbarjo per a gossos de 400 m². La zona triada està allunyada de les cases i disposa d'arbres, enllumenat i bancs. Per completar l'espai, s'hi ha instal·lat un expenedor de bosses de plàstic, reg per aspersió i un abeurador per als gossos. Pròximament s'hi construiran dues àrees de joc infantil.

RENOVACIÓ DE PARTERRES

Els 500 m² de parterres de gespa que hi ha a la confluència dels c. Lamote de Grignon i Robert Gerhard s'han renovat totalment i s'hi ha instal·lat reg per aspersió.

CARRER MARQUÈS DE MULHACÉN →

A l'àrea de jocs infantils que hi ha en aquest carrer s'han retirat els jocs que hi havia fins ara, que s'han substituït per unes casetes de fusta i unes banquetes i taules per jugar amb la sorra adequades per a menors de 5 anys. També s'ha fet un nou sorral, s'ha instal·lat una tanca de protecció de fusta i s'han restaurat els bancs que ja hi havia.

POSADA A PUNT DE PLACES →

A la pl. de Sarrià s'han plantat 20 *Hebe speciosa* en jardineres i s'han reposat 3 plàtans (*Platanus x hispanica*), i a la pl. del Roser s'han plantat 50 *Fatsia japonica* en parterres.

PLAÇA GAL·LA PLACÍDIA

L'àrea de jocs infantils d'aquesta plaça s'ha renovat. Els treballs han consistit en la construcció d'un sorral més gran com a àrea de jocs per a majors de 5 anys, on també s'ha instal·lat un multijoc de fusta amb un tobogan i un pont amb elements per enfilars-s'hi.

← PARC GÜELL

S'han podat 8.000 m² d'arbust a la zona forestal que hi ha a sobre de la pl. de la Natura.

PLAÇA DEL NORD ↓

Els últims treballs de millora que s'han fet en aquesta plaça han consistit en la replantació d'heures (*Hedera helix*) i la col·locació d'una taula de ping-pong sol·licitada pels veïns.

← ÀREES DE JOC INFANTIL

En aquest districte també s'han renovat els jocs i els sorral de les àrees de joc infantil situades a la rbla. del Carmel i al Parc del Guinardó. En aquest segon cas, a més, s'ha creat una nova àrea de jocs infantils per a nens i nenes de fins a 6 anys.

CARRER SANT DALMIR →

Amb la col·laboració del districte s'ha condicionat l'espai verd que hi ha a la confluència d'aquest carrer amb la pl. de la Mare de Déu del Coll. Els treballs han consistit en la instal·lació de reg per aspersió, la millora del sòl de plantació, la poda dels arbustos i la sembra i el reencebat de gespa.

La remodelació dels c. Emili Roca, la Jota, Sant Pau i Malgrat ha permès plantar nou arbrat viari –266 sòfores (*Sophora japonica* 'pyramidalis')– i instal·lar 8 jardineres que han estat ornamentades amb marfulls (*Viburnum tinus*). A més, tant als arbres com a les jardineres, s'hi ha instal·lat reg per degoteig.

PLANTACIÓ D'ARBRAT →

← VIA FAVÈNCIA

S'ha tornat a enjardinar el tram de la Via Favència entre la pl. Karl Marx i la Ronda Guineueta Vella, que va quedar afectat per les obres de la línia 3 del Metro. L'actuació ha consistit en la plantació d'arbrat viari i en la hidrosembra amb gramínies al talús que hi ha entre el Parc de Canyelles i el c. Guineueta. L'espècie arbòria triada ha estat el pollancre (*Populus nigra italica*), que ha permès fer una pantalla acústica per apaivagar el soroll del trànsit de la Ronda de Dalt. També s'han plantat grups d'arbustos amb ginesteres (*Spartium junceum*), ginesteres blanques (*Retama monosperma*), tamarius (*Tamarix gallica*) i *Euryops pectinatus*.

↓ JARDINS DE LA CASA BLOC

En aquests jardins, s'hi ha fet una important plantació d'aromàtiques, amb marduix (*Origanum majorana*), caps d'ase (*Lavandula stoechas*), espigol (*Lavandula officinalis*), orenga (*Origanum vulgare*), llorer (*Laurus nobilis*), espernallac (*Santolina chamaecyparissus*), marialluïsa (*Aloysia triphylla*), sàlvia (*Salvia officinalis*), serpoll (*Thymus serpyllum*), tarongina (*Melissa officinalis*), donzell (*Artemisia absinthium*), menta (*Menta piperita*), romaní (*Rosmarinus officinalis*), ruda (*Ruta graveolens*), sajolida (*Satureja hortensis*), farigola (*Thymus vulgaris*) i lavanda (*Lavandula dentata*). També s'hi han plantat, com a arbres, tarongers (*Citrus aurantium*) i pollancre (*Populus nigra italica*), i, com a arbust, *Lonicera nitida*.

↑ VIA BARCINO

L'àrea per a gossos situada provisionalment en aquesta via s'ha substituït per una altra de 400 m² que permetrà cobrir millor les necessitats del barri. S'hi ha instal·lat reg, expenedor de bosses, bancs i un abeurador, i s'ha envoltat amb una tanca de fusta.

EDIFICI CLOT DE LA MEL →

L'interior d'aquest edifici s'ha enjardinat amb arbrat –tipuanes (*Tipuana tipu*) i pollancre (*Populus nigra italica*)– i amb palmeres de l'espècie *Washingtonia robusta*. També s'ha sembrat gespa en parterres i s'ha instal·lat reg automatitzat.

JARDINS DEL DISTRICTE

El reg automatitzat de diverses zones verdes de Sant Martí s'ha ampliat a un total de 4.165 m² de parterres. Aquesta actuació, que permetrà optimitzar el consum d'aigua en aquesta zona verda, ha tingut la col·laboració del districte.

Un parc sota els avions i sobre la runa

TEXT
Josep M. Huertas

FOTOS
Pepe Encinas

El soroll sobta el foraster. No sol passar que, per sobre dels arbres d'un parc, hi passin els avions. El Parc Nou del Prat de Llobregat té aquesta característica com una de les més destacades. Una altra és la seva història, nascuda d'entre la runa. I una tercera, l'aire malenconiós que sol presentar qualsevol indret on els pollancrea siguin els arbres més representatius.

Els avions són protagonistes simplement perquè a l'altra banda del parc hi ha l'aeroport, omnipresent en el territori pratenc. Quan s'està una bona estona en aquest parc, pla com la palma de la mà, un ja no s'hi fixa. Una altra cosa hauria estat per als veïns si hagués tirat endavant la idea de fer el barri de Sant Cosme en aquest immens solar, triat per l'Obra Sindical del Hogar el 1965, quan eren camps de conreu. Quan l'asfalt ja havia conformat el traçat dels carrers i els fonaments dels primers edificis eren una realitat, es va deixar de banda la idea de fer-hi el barri, cosa que s'hauria pogut decidir abans de gastar-hi tants diners. Ja se sap, però, que les iniciatives públiques en temps de dictadura no filaven prim i ni tan sols reconeixien els errors.

El barri de Sant Cosme es va construir, finalment, més cap al nord, on ara podem veure'l. No cal dir que el solar abandonat va ser un paradís per a les escombraries, la runa i les rates. Van passar, però, més de quinze anys fins que el Ministeri de la Vivenda, que n'era el propietari, va acordar amb el nou ajuntament democràtic del Prat fer-hi un parc i erradicar la immundícia acumulada al llarg dels anys. Va caldre aleshores fer un projecte, que van dur a terme els arquitectes Francesc Calbet, Francesc Gruart-Moner i Roser Elias, que van tenir la pensada de fer-hi un canal i plantar un conjunt de pollancrea com la massa verda més destacada. ■

Al cap de vint anys de la inauguració de la primera part del Parc Nou del Prat de Llobregat, els pollancrea i el canal segueixen sent els elements més atractius d'aquest gran espai verd

---

El Parc Nou del Prat de Llobregat

Àrea metropolitana de Barcelona
Mancomunitat de municipis

El 1983 es va inaugurar la primera part del parc, o sigui, la zona de la pollancreda, que va créixer esponerosa en uns terrenys rics en aigua. S'havien triat pollancredes canadencs, que solen créixer de pressa, per evitar la tristor d'una gran extensió amb arbres minúsculs durant massa temps. Al cap de vint anys, que

es compleixen ara, els pollancredes i el canal segueixen sent els elements més atractius del Parc Nou.

Les deu hectàrees que en total tindria el nou espai verd es van anar urbanitzant al llarg de dotze anys. El 1991 es va dissenyar l'espai de la pineda, i la primavera del 1995 es va completar amb uns quants serveis –entre ells els

esportius– el triangle isòscles que és el Parc Nou, tancat pel carrer de l'Aviació –quin nom més lògic–, la Ronda del Sud i el Camí de Can Moners.

No cal dir que la part més visitada sol ser la de la pineda, on hi ha el parc infantil de trànsit i l'àrea de pícnic, que els dies festius té un èxit notable, i més tenint en compte que el parc és

als afores del nucli principal de la població. És com sortir d'excursió...

Els autors del projecte van procurar que en una banda del parc, la que dóna al Camí de Can Moners, hi hagués una bona representació de la vegetació pròpia del delta del Llobregat, com són els joncs, les bogues i els lliris. També hi van posar una duna que permet passejar-s'hi

per sobre i veure l'entorn, entre avions i els masos que encara resisteixen.

Els ocells solen visitar un parc que, sobretot els dies laborables, és notablement tranquil. Ells no saben diferenciar els espais i, com que és a prop del delta, van també al Parc Nou per reposar o buscar-se la vida. S'hi poden veure gavines, fredelugues i espluga-

bous si es té paciència i no se'ls esvera. El parc té 21 espècies diferents d'arbres, tot i que destaquen els pins i els pollancre. Com ja he dit, els arbustos de ribera són omnipresents.

CURSES I MENJAR A L'AIRE LLIURE

Al novembre se celebra una cursa popular infantil -altres esdeveni-

ments esportius trien èpoques diferents-, que sol ser molt concorreguda. Els grans preparen el dinar als fogons que hi ha al parc i tots plegats celebren un dia com si fossin al camp, perquè el Parc Nou és com tros de natura intel·ligentment conservada pels arquitectes que el van dissenyar. Tant sembla que sortim al

camp que hi ha, dispersos pel parc, cartells que prohibeixen agafar blets.

És fàcil sentir-se com si s'estigués al poble i s'hagués sortit a un camp a prop de casa. Com si tot passés encara al poble que va ser en temps recu-

lats el Prat, com si hagués sabut mantenir un racó per no perdre del tot el passat. És clar que, amb la recuperació de la platja i el recorregut per les llacunes, la natura segueix força present a casa de la "gent del fang". El Parc Nou és el més gran del Prat, que ja tenia cinc parcs més, tot i que alguns són tan petits com el del Cementiri Vell o el del Fondo d'en Peixó. ■

important aportació d'espai lliure i qualitat paisatgística en un territori greument afectat pel creixement urbanístic, desorbitat i caòtic, de la segona meitat del segle XX.

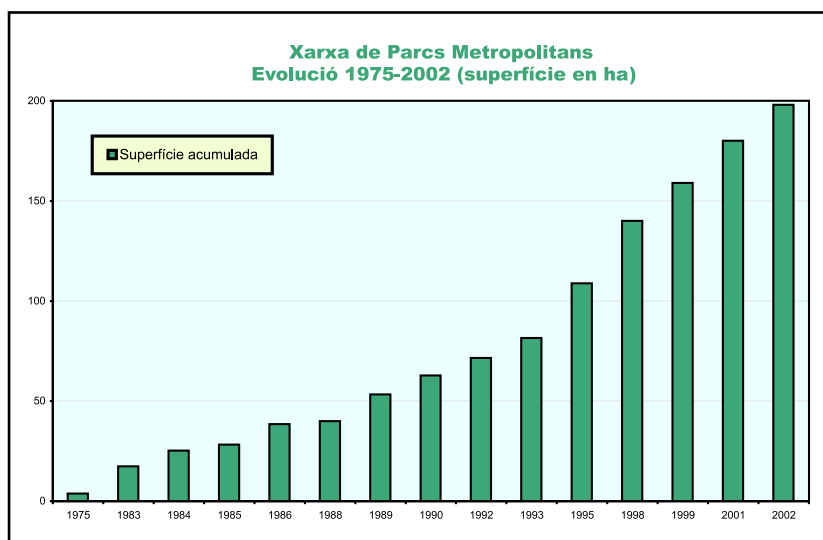
La xarxa de parcs de la MMAMB és avui un conjunt d'espais públics de referència ciutadana. La formen 29 parcs, repartits en 23 municipis, amb una superfície aproximada de 200 ha. En funció del seu origen i la seva situació inclou tres tipologies bàsiques de parcs: els que estan integrats en nuclis urbans, els propers a zones forestals i els jardins històrics. El gràfic següent explica el creixement ininterromput de la xarxa en més de vint-i-cinc anys d'existència.

La Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona ha projectat i construït aquests espais, i també s'ocupa (a través del Servei de Promoció i Conservació de l'Espai Públic) de la seva gestió. Els parcs que formen la xarxa són indrets de lleure i d'apropament a la natura de característiques molt diferents i necessiten estar nets, equipats i mantinguts amb bons nivells de qualitat i disposar d'elements divulgatius, lúdics i culturals adequats a les seves característiques.

ELS EIXOS DE LA GESTIÓ:

L'optimització de recursos, la qualitat, la sostenibilitat i la divulgació són els eixos fonamentals de la gestió de la xarxa de parcs de la MMAMB. Així, un objectiu important és optimitzar al màxim els costos de manteniment, és a dir, gestionar els diners públics d'una manera eficient, que ens permeti donar una resposta de qualitat a les demandes ciutadanes, tant pel que fa a la neteja com a la jardineria i als equipaments dels nostres parcs. En aquest sentit, cada espai es beneficia de l'economia d'escala derivada de la gestió integral de la xarxa i d'una estratègia global de conservació dissenyada i dirigida per equips tècnics especialitzats de la Mancomunitat, que comporta des d'un mecanisme continu de control de qualitat fins a un sistema d'enquesta per avaluar periòdicament les opinions dels ajuntaments i dels usuaris.

Per minimitzar el consum d'aigua se segueixen criteris de sostenibilitat a l'hora de seleccionar les espècies vegetals. Amb aquest objectiu estem desenvolupant un estudi en col·laboració amb l'Institut Botànic de Barcelona, l'Institut Pirenaic d'Ecologia (CSIC) de Saragossa i l'empresa Bioriza. En molts parcs s'han introduït els prats naturals en lloc de les gespes (*foto Calamot*) i es potencia al màxim

l'eficiència del reg mitjançant l'automatització i l'adaptació dels horaris als canvis meteorològics. Allà on és possible s'utilitzen les aigües del subsòl.

Els arbres i arbustos singulars per les seves dimensions, història, raresa botànica o qualitats estètiques mereixen una protecció especial que n'asseguri la conservació. Des de l'any 2000, el servei ha dut a terme actuacions d'inventari, estudis tècnics i gestió diferenciada, promoció de declaracions de protecció i divulgació dels seus valors. Igualment es té una consideració especial pels jardins històrics, espais valuosos i fràgils que formen part de la història de pobles i ciutats. Es fan estudis de recerca perquè els requeriments actuals no en desvirtuin el caràcter. Actualment hi ha cinc jardins històrics que formen part de la xarxa de parcs: la Molinada, Can Vidalet, la Torrelblanca, Can Mercader i Can Solei-Ca l'Arnús.

DIVULGACIÓ

Els parcs són espais públics de lleure i d'apropament a la natura. Donar-los a conèixer, fo-

Els parcs de l'AMB se situen en paisatges molt diversos, als contraforts de la serralada, al pla o a les valls fluvials, ocupant antics espais industrials o fins i tot abocadors abandonats

El Parc de la Solidaritat, a Esplugues de Llobregat

*El Parc Nou.
Prat de Llobregat*

mentar-ne el respecte i l'estima i promoure comportaments cívics són objectius fonamentals del servei. Amb aquesta finalitat es fan:

*El Parc del Calamot,
a Gavà*

- **Enquestes d'opinió i comptatge d'usuaris.** Es fan de manera periòdica des de la primavera del 2001, i els resultats permeten conèixer amb detall les característiques dels usuaris, els comportaments i la seva percepció i grau de satisfacció.

- **Publicacions.** Es disposa de dues col·leccions: les *Guies del parcs* metropolitanans, iniciada l'any 1995 (21 de publicades), i les *Fitxes d'arbres i arbusts singulars*, iniciada l'any 2000 (18 de publicades). Informen, respectivament, de les característiques i els valors dels parcs metropolitanans i dels exemplars vegetals més notables que s'hi troben. (fotos guies i fitxes)

- **Itineraris.** En col·laboració amb el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona es fan els itineraris "Besòs Una segona oportunitat", amb visita als parcs de les Aigües, el Molinet i el Litoral, i "Llobregat. Darrera possibilitat", amb visita als parcs de la Torrelblanca i Can Mercader.

El futur és un repte per seguir avançant en la millora dels parcs, però també per fer possible que la xarxa passi de ser un concepte, basat en la gestió comuna, a convertir-se en una realitat territorial. Els parcs han de ser una peça clau en un conjunt d'espais verds de característiques diferents connectats entre ells i que vinculin els nuclis urbans de pobles i ciutats amb els grans sistemes naturals (les serralades, les valls dels rius, la platja). Gairebé un somni, que de mica en mica, amb les actuacions promogudes pels diferents ajuntaments de l'AMB i gestionades per la Direcció de Serveis de l'Espai Públic de la MMAMB, és més a prop de ser una realitat. ■

**Servei de Promoció i Conservació
de l'Espai Públic de la Mancomunitat
de Municipis de l'Àrea Metropolitana
de Barcelona**

ENQUESTA 'PARCS 7' (PUNTUACIÓ ATORGADA PELS USUARIS)

Parcs	Can Vidalet	La Solidaritat	Parc Nou	Can Mercader	Les Aigües	El Molinet	Can Solei	El Turonet	Mitjana
Nota global	8,7	8,4	8,3	8,1	7,6	7,4	7,3	7,1	7,9
Aspectes valorats									
Tranquil·litat	8,9	8,5	8,2	8,0	8,2	8,1	8,6	7,2	8,2
Manteniment zones verdes	8,2	8,7	7,8	7,7	7,6	6,9	6,9	6,9	7,6
Neteja	8,2	8,6	7,3	7,3	7,1	7,2	7,4	6,9	7,5
Varietat plantes	8,3	6,1	8,1	7,8	7,6	6,7	8,0	6,7	7,4
Manteniment mobiliari	8,1	8,6	7,9	7,2	6,3	7,0	7,1	6,3	7,3
Manteniment places dures	-	8,5	-	6,7	6,9	6,6	-	6,5	7,0
Quantitat zones joc	8,0	7,7	7,5	6,8	6,2	5,4	5,7	5,1	6,6
Seguretat	8,4	7,5	6,2	6,4	4,7	4,7	5,5	5,0	6,1

Les energies renovables no causen 'chapapote'

La catàstrofe social, ecològica i econòmica provocada pel petrolier *Prestige* ha commocionat la nostra societat, que s'ha mobilitzat per mostrar la solidaritat amb les persones més directament afectades. El desastre ecològic encara hauria estat més gran sense l'esforç admirable dels pescadors i mariscadors gallecs i dels voluntaris de tot l'estat en la neteja de les platges i la recollida de les tones de fuel.

El *Prestige* era un antic petrolier monobuc construït l'any 1976 que viatjava amb bandera de conveniència; la seva tripulació estava poc preparada i patia unes condicions laborals i salarials vergonyoses. L'entramat economicolegal fa pràcticament impossible identificar i exigir responsabilitats. Tot això lligat a un sistema de comerç i transport marítim del petroli que sacrifica les mesures de seguretat més elementals a canvi de reduir els costos i obtenir el màxim benefici. L'actitud insensible i irresponsable dels governs espanyol i gallec ha acabat de completar la magnitud del desastre.

Si analitzem més en profunditat la situació, veurem que no es tracta únicament d'un cúmul de circumstàncies desafortunades, sinó que ens trobem davant d'un problema de grans dimensions, del qual la marea negra de les costes gallegues és únicament la punta de l'iceberg. Només cal recordar alguns precedents similars, com els de l'*Exxon Valdez*, l'*Urquiola*, l'*Erika* o el *Mar Egeu*. Més de 7.000 petrolers, dels quals només un terç dels més moderns tenen doble buc, transporten diàriament una mitjana de 107 milions de tones de petroli i dels seus derivats. Les 77.000 tones de fuel que transportava el *Prestige* representen una petita part dels 3 milions de tones que cada any es vessen al mar a tot el món. Únicament un 5% d'aquestes són vessades a conseqüència de grans accidents marítims. Aquest és el cas del litoral català, on els danys més greus a llarg termini són els provocats pels petits abocaments de cru procedent de la neteja clandestina que fan els petrolers a mar obert.

El nostre model energètic està basat, fonamentalment, en el consum de petroli: es calcula que més del 80% de l'energia primària consumida a tot el món és d'origen fòssil. La producció, el transport i el consum d'energia de procedència fòssil i nuclear tenen greus impactes en els ecosistemes i són causants del canvi climàtic i de molts desastres ecològics, socials i econòmics. Aquest sistema de producció fa que ens sigui difícil percebre aquests impactes negatius, ja que o bé es produeixen a molta distància, i afecten negativament les regions més pobres del món, o bé es manifestaran al llarg dels pròxims anys i hi

potecaran el futur de les properes generacions. D'altra banda, aquest model de dependència del petroli ja ha provocat diversos conflictes bèl·lics al llarg del segle passat i està a punt de causar una nova guerra a l'Iraq.

És per això que cal un nou model energètic que abandoni les energies fòssils i nuclears i que aposti decididament per l'estalvi, l'eficiència i les energies renovables. Aquestes últimes, especialment l'eòlica i la solar, són alternatives tecnològicament i econòmicament viables, més netes i barates, però que es veuen obligades a competir en una situació de desavantatge a causa d'un sistema fiscal que no repercuteix els costos ambientals i no internalitza el preu de les mareas negres, el canvi climàtic, els residus radioactius, la carrera armamentística i les guerres provocades per mantenir el control sobre els jaciments.

El problema és complex i global, però això no ens ha de portar a pensar que la solució no és al nostre abast, ja que aquesta solució passa per un canvi cultural i de model que s'ha de desenvolupar a tots els nivells, també a nivell local, des de la proximitat i la quotidianitat. Es calcula que el 75% de l'energia mundial es destina a mantenir la complexa organització de les ciutats. Les grans ciutats exigeixen altes quantitats d'energia, però també de productes que requereixen un gran consum energètic en el procés de fabricació i transport. Les ciutats tenen a les seves mans una part de la solució, fent un paper actiu en la reducció del consum energètic i en l'increment de la *ratio* d'energies renovables.

L'Ajuntament de Barcelona ha apostat decididament per avançar pel camí de la sostenibilitat energètica. Al llarg dels darrers anys ha desenvolupat moltes iniciatives i ha adquirit un ferm compromís de futur amb l'aprovació del Pla de Millora Energètica (PMEB) i la creació de l'Agència d'Energia de Barcelona. El PMEB integra 55 projectes que impliquen des de petites modificacions en l'ús de les energies fins a grans canvis en els sistemes de producció i distribució. Entre altres millores, el pla permetrà en l'horitzó de l'any 2010 reduir en un 17% la tendència de creixement del consum energètic, disminuir les emissions d'efecte hivernacle en un 20,3% respecte a l'escenari tendencial previst i augmentar en un 10.000% les plaques solars fotovoltaïques i en un 2.000% les solars tèrmiques.

Ens cal un esforç individual i col·lectiu per contribuir activament a reduir les causes del deteriorament ambiental i a desenvolupar un nou model energètic més eficient, més just i més solidari. Totes les accions, per modestes que semblin, són imprescindibles. ■

Antonio Romero Barcos
director gerent
de l'Agència
d'Energia de
Barcelona

Cal un nou model energètic que abandoni les energies fòssils i nuclears i que aposti decididament per l'estalvi, l'eficiència i les energies renovables, tecnològicament i econòmicament viables i més netes i barates.

Castilleja de Guzmán: L'últim jardí de Forestier

Jean-Claude-Nicolas Forestier és, sens dubte, un dels millors jardineros paisatgistes que han treballat a Espanya, on ha deixat empremtes en l'arquitectura i el paisatge urbà de moltes ciutats, sobretot Sevilla i Barcelona. L'últim jardí que va dissenyar en aquestes terres va ser el del Col·legi Major Universitari de Santa María del Buen Aire, a la localitat de Castilleja de Guzmán, situada a uns set quilòmetres de Sevilla.

Forestier va arribar a Sevilla l'any 1911 per ocupar-se de la transformació i millora del Parc de María Luisa, amb motiu de la celebració en aquesta ciutat de l'Exposició Iberoamericana del 1929, i posteriorment va treballar en altres ciutats espanyoles, com Barcelona, Santander, Madrid i Ronda, i, fora d'Espanya, a Portugal, l'Argentina, Cuba i, sobretot, França, el seu país natal.

El Col·legi Major Universitari de Santa María del Buen Aire està situat en una finca que pertany a l'antiga hisenda de Montelirio, que l'any 1765 ja tenia un espai destinat a jardí, de traçat i estil avui dia desconeguts. A principis del segle XX, la finca va passar a ser propietat del segon comte de Castilleja de Guzmán, que va demanar els serveis de Forestier perquè hi construís un jardí. La data de construcció és incerta. Segons Domínguez i Tejedor, es va començar entre finals del 1926 i principis del 1927, o sigui, gairebé simultàniament als tre-

La topografia dels terrenys, situats dalt d'un turó, permetia crear espais a diferents nivells, i l'orientació cap a la vall del Guadalquivir ofería la possibilitat d'utilitzar la zona com a mirador sobre Sevilla

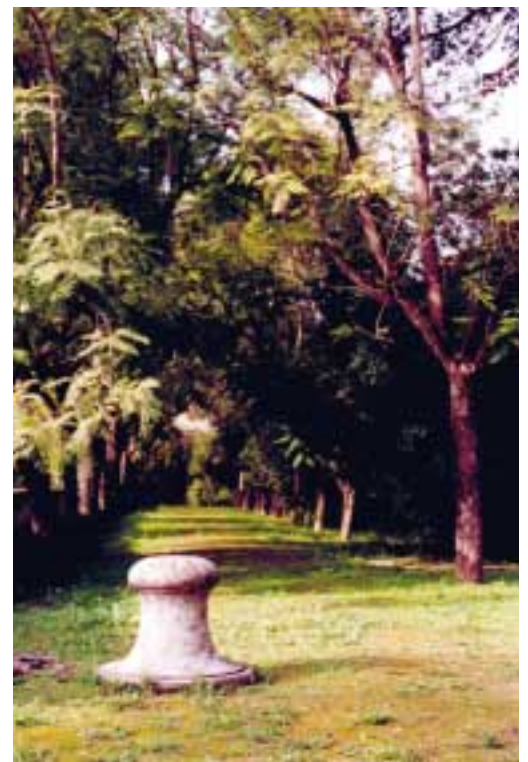
balls del paisatgista als Jardins de Miramar, a Barcelona. Amb tot, segons Villar, Forestier va rebre l'encàrrec entre els anys 28 i 29, fet poc probable, ja que va morir, a París, el 1930.

En aquest encàrrec, l'eminent paisatgista hi va poder desenvolupar tot el seu talent i expressar el profund sentit de la perspectiva que tenia, ja que la topografia dels terrenys, situats dalt d'un turó, permetia crear espais a diferents nivells, i l'orientació cap a la vall del Guadalquivir ofería la possibilitat d'utilitzar la zona com a mirador sobre Sevilla.

EL NUCLI CENTRAL

El jardí ocupa una superfície de 26.000 m² i s'estén a l'est i el sud d'una gran mansió del segle XVIII, seu del Col·legi Major Universitari. El jardí està disposat en diferents nivells i es caracteritza per contenir elements del gust de Forestier, com els murs de separació, les fonts, les escalinates i les balustrades.

El nucli principal del jardí s'estén cap a l'est des d'una àmplia esplanada contigua a la façana de l'edifici i baixa en un pla de suau incli-

nació fins a l'extrem est, on el mur de tancament constitueix un ampli mirador elevat quatre metres sobre el terreny circumdant, cosa que permet –i, de fet, ja permetia quan aquests terrenys eren oliverars– apreciar una esplèndida vista de Sevilla i de la vall del Guadalquivir. La part central d'aquest nucli està formada per nombrosos parterres, una font octogonal al límit de l'esplanada adjacent a l'edifici i un ampli estany circular al costat del mirador. Aquest estany constitueix l'element arquitectònic més singular del jardí, amb el seu gran vas circular enfonsat en el terreny, amb un ampli capitell central a dos nivells coronat per una altra columna i amb els massissos, escalinates i passejos que el voregen.

Aquesta part central del jardí, avui dia una mica abandonada, té un aspecte marcadament romàntic, fruit, en bona part, del desordre amb què hi creixen els elements botà-

tics més singulars. Així, destaquen dos enormes ficus amb grans arrels tabulars, exemplars monumentals de pi blanc, nombrosos xiprers, llorers, evònims i miòpors, fins a completar una llista de gairebé trenta espècies llenyoses, entre les quals hi ha diversos exemplars de *Tetraclinis articulata* i de *Schinus terebinthifolia*, raríssims als jardins espanyols, però freqüents als del nord d'Àfrica, d'on és més que probable que els portés Forestier, com va fer amb altres espècies.

La part nord del nucli principal del jardí respon a una banda coberta per plantes autòctones que simula un alzinar i que constitueix un magnífic mirador orientat cap al nord, tancat per un mur baix recobert de maons, que és la continuació del mirador de la cara est, oposada a la façana de l'edifici. El mur està interromput per dos elements arquitectònics notables: un pavelló de planta octogonal amb un senzill teginat i quatre seients de maó, oposats dos a dos i encaixats en el gruix del mur, que en aquest punt és més ample.

La part central del jardí està formada per nombrosos parterres, una font octogonal i un ampli estany circular al costat del mirador

---

LES ALTRES PARTS DEL JARDÍ

La segona part del jardí, esglaonada, està organitzada a banda i banda de dos eixos. Un el constitueix una àmplia escalinata que comença al pla més elevat i acaba al pla inferior, on es prolonga en un espai dissenyat com a jardí islàmic de creuer, amb una font octogonal central i un xiprer a cada cantonada. El segon eix el formen una sèrie d'escales que comencen al centre del jardí superior i s'estenen fins al pla inferior. Les escales comuniquen entre si dos espais: un d'ocupat per un taronger disposat en parterres quadrangulars i triangulars, i un altre, més baix, voltat per una pèrgola, en què destaquen els dos únics bancs del jardí, de rajola tradicional sevillana, amb uns respallers altíssims que formen part del mur. No estan firmats, però, sens dubte, els van fer en un dels tallers que, a principis del segle XX, van proporcionar les rajoles per al Parc de María Luisa.

Com una continuació d'aquest jardí, s'estén cap a l'oest, entre l'edifici i el mur de tancament, l'anomenat Jardí de la Fuente de la Vieja. Està format per tretze parterres rectangulars voltats per una tanca vegetal de murtra. Aquesta és una de les zones més singulars del jardí, a causa de la presència de la font, feta de pedra i adossada al mur nord contigu a l'edifici, que suporta un ampli replà des d'on es domina el jardí i que té una barana que forma part del coronament de la font. El seu mascaró, encastat en el mur, s'assembla molt al de la font dissenyada per Forestier per al Parc de Montjuïc, a Barcelona. ■

S. Rossini i B. Valdés
*Departament de Biologia Vegetal
 i Ecologia*
Facultat de Biologia, Sevilla

Els missatges dels residus

El desplegament de l'Agenda 21 Escolar (A21E) en el camp dels residus ens dona dos missatges molt clars. Per una banda, que la implantació d'uns hàbits de reutilització, reciclatge i recuperació és més fàcil quan hi ha un veritable compromís i unes dinàmiques col·lectives fortes, en aquest cas promogudes des de l'escola. Per l'altra, que cal mirar amb optimisme la irradiació que des de l'àmbit escolar es pot fer a la resta de la societat pel que fa a nous patrons de conducta.

Cada dia, els alumnes de l'escola Proa fan la separació selectiva de residus del centre i els dipositen als diferents contenidors

És més fàcil donar l'esquena a una publicitat institucional que ens recorda on hem de llençar cada cosa que no pas a un retret dels nostres fills per no ser capaços de seleccionar adequadament la brossa. Aquests retrets ja estan arribant a molts adults. No pot ser d'altra manera, ja que el tractament dels residus ha estat un dels temes més triats pels centres en el desenvolupament de l'Agenda 21 Escolar a Barcelona durant el curs 2001-2002.

Un total de 26 centres han presentat durant el curs passat projectes relacionats amb els residus. D'aquest conjunt, molts han treballat amb aquest concepte global, d'altres s'han dedicat específicament al paper i alguns han vinculat els residus a l'energia o la biodiversitat. Dins de la trama complexa que suposa l'aposta per la sostenibilitat, la gestió dels residus ens porta directament a

les accions més quotidianes. En aquest sentit, ofereixen un potencial pedagògic enorme.

CONÈIXER: PRINCIPI PER ACTUAR

L'Escola Estel Vallseca va decidir que el tema de la setmana cultural del curs passat fos el paper. Com passa cada any, el tema escollit es va estendre durant tot el curs a través d'un seguit d'activitats. En el terreny de l'aplicació pràctica, es va fer una recollida mensual de paper a totes les classes. Una comissió d'alumnes de diferents classes es va encarregar d'ajuntar les caps de material per reciclar, pesar-les i llençar-les al seu contenidor. També es va comptabilitzar la quantitat de paper que es reciclava.

Però en aquesta escola també es va optar per aprofundir en el coneixement d'aquesta matèria, el paper. Així, es va fer una mica d'història: la seva invenció per part dels xinesos, l'arribada a Europa a través dels àrabs i els diversos materials amb els quals s'ha anat fabricant al llarg dels segles. També es van explicar els procediments industrials actuals i es van elaborar quadres molt interessants per posar en relleu l'impacte ambiental del paper. Per exemple, que per fabricar 100 kg de paper nou es necessiten 240 kg de fusta –equivalents a un arbre gran–, 20.000 l d'aigua i 700 kW d'energia elèctrica. En canvi, per als mateixos 100 kg de paper reciclat es necessita paper vell, 2.000 l d'aigua i 250 kW d'energia elèctrica. En el primer cas hi ha una important contaminació i es generen residus sòlids. En el segon, la contaminació és poca o nul·la i no hi ha residus sòlids.

Informacions com aquesta i d'altres, assimilades al llarg del curs, van tenir també la seva expressió lúdica. Durant la setmana

cultural es van fer manualitats utilitzant paper usat com a material bàsic, i, durant la festa de cloenda, tots els cursos d'aquesta escola van assajar una dansa per crear un espectacle unitari en què el fil argumental va ser el paper i tot el que se n'havia après durant l'any. Van ser les originals *Danses del paper reciclat*.

UN PONT DE L'ESCOLA A CASA

L'Escola Proa fa des del curs 2001-2002 una aplicació molt sistemàtica i disciplinada de la gestió dels residus, amb contenidors i dipòsits específics per a cada tipus de brossa en aules, cuina i passadissos. I no tan sols això. Per deixar sense arguments els que podien tenir dubtes es va especificar molt clarament i per escrit on va cada cosa. Com assenyala la seva memòria del curs, es va repensar globalment la filosofia ambiental del centre.

A fi que tota aquesta sistematització funcionés de manera eficient es van obtenir uns compromisos per part de professorat i alumnat, però també del personal no docent. Cuiners, conserges i personal de neteja van contribuir a apilar caixes buides de cartró, a separar envasos de plàstic o a reutilitzar paper imprès. Més enllà de la comunitat escolar estricta, es van enviar misatges als pares perquè també poguessin participar en aquest compromís. Així, una circular va informar les famílies de la instal·lació de dues papereres al parvulari, una per al paper d'alumini –es demanava que se'n reduís l'ús– i l'altra per al paper brut. La demanda que es va fer era molt senzilla: utilitzar paper de cuina i bossa de roba en comptes de plàstic per embolicar esmorzars i berenars. La Comissió Agenda 21 de l'Escola va valorar la participació d'alumnat, professorat i famílies com a "molt bona".

PATRIMONI CULTURAL AMBIENTAL

El CEIP Ausiàs March va aprofitar la seva tradicional participació en la Festa Major del Barri de les Corts per fer-hi confluïr un seguit d'activitats emmarcades en l'Agenda 21 Escolar. El centre ja feia temps que treia uns gegants de cartró amb motiu de la festa local, però el curs passat es va pensar a fer uns gegants més tradicionals, que poguessin servir de representació en la festa major o en qualsevol altre acte festiu del barri.

A partir d'aquesta idea es va iniciar un taller de plàstica amb els alumnes de cicle superior amb l'objectiu de fer uns gegants amb materials reciclats. En el vessant cultural, es

va entrar en contacte amb diverses colles de geganters, tant de Barcelona com d'altres ciutats, per saber com eren els gegants fets per professionals. Pel que fa a les implicacions ambientals, es va fer pasta de paper amb diaris vells que va servir per confeccionar el cap i les mans dels gegants. A més, es van fabricar pots, instruments musicals i elements decoratius de diversos tipus fent servir bosses, ampolles, tubs de cartró, capses i altres materials de rebuig.

En aquest cas, el projecte va tenir una projecció pública de la feina feta, ja que els "gegants del reciclatge" van participar en la Festa Major del 2001, fet que va provocar l'interès de la gent per l'ús d'aquests materials. La projecció a l'exterior d'aquesta tasca va reforçar enormement el treball en equip i, en definitiva, el compromís de tota l'escola per mostrar uns resultats satisfactoris.

Un dels elements més importants en el desenvolupament de l'Agenda 21 Escolar és que cada centre té autonomia per decidir com vol organitzar-ne la implantació i, per tant, per posar l'èmfasi en el que cregui convenient. Però, per altra banda, hi ha un comú denominador: ha de ser un procés participatiu en què es revisen pràctiques i plantejaments educatius. Això es tradueix en un compromís en accions que ajudin a millorar la sostenibilitat. En el curs 2002-2003 hi participaran 96 centres, 62 dels quals són escoles que continuaran el treball iniciat el curs passat. ■

Albert Punsola

Un total de 26 centres han presentat durant el curs passat projectes relacionats amb els residus

CENTRES QUE HAN DESENVOLUPAT PROJECTES RELACIONATS AMB RESIDUS DURANT EL CURS 2001-2002

- CE Roca
- CEIP Aiguamarina
- CEIP Àngels Garriga
- CEIP Ausiàs March
- CEIP Dolors Montserdà-Santa Pau
- CEIP Emili Juncadella
- CEIP Ferrer i Guàrdia
- CEIP La Farigola del Clot
- CEIP Pegaso
- CEIP Turó del Cargol
- CEIPM Patronat Domènech
- Centre Educatiu Projecte
- CM Pont del Dragó
- Escola Estel Vallseca
- Escola Frederic Mistral
- Escola Proa
- IES Emperador Carles
- IES Joan Fuster
- IES Montserrat
- IES Pablo Ruiz Picasso
- IES Príncep de Viana
- IES Secretari Coloma
- IES Vila de Gràcia
- IESM Bosc de Montjuïc
- IESM Serrat i Bonastre

Els gegants del CEIP Ausiàs March

El manteniment de terrasses i jardins a la primavera

Les plantes d'exterior ofereixen infinites possibilitats als amants de la jardineria. Si es compren les plantes d'exterior tenint en compte la seva època de floració i es procura que quedi esglaonada al llarg de tot l'any, sempre hi haurà flors a la terrassa i al jardí. Per aconseguir-ho també s'ha de tenir present que, en cada estació de l'any, les plantes requereixen unes atencions determinades.

Quan arriba la primavera, el més important és adobar les plantes i prevenir les malures que els poden aparèixer a mesura que van augmentant les temperatures. Aquests dos treballs de manteniment s'han de fer quan les plantes comencen a brotar.

A part dels adobs d'ús general, quan es tracta de plantes amb floracions importants –azalees, hortènsies, gardènies, camèlies–, un adob molt adequat és el guano. Es tracta d'un fertilitzant orgànic procedent de Xile –en aquest país hi ha grans jaciments on s'obté aquest producte– i que té l'origen en els excrements de les aus marines migratòries. Com que la dieta d'aquestes aus està vinculada amb els ecosistemes marins, el guano és molt ric en fòsfor, que, juntament amb el potassi, és l'element fonamental per aconseguir una bona floració. En el mercat es pot trobar tant guano com, sobretot, adobs que en contenen.

Un altre aspecte que s'ha de tenir en compte és que, perquè l'adobat sigui realment eficaç, la planta ha d'estar activa. Això es pot aconseguir aplicant productes rics en aminoàcids, que afavoriran la circulació de la saba i, per tant, de les substàncies contingudes en els adobs.

Pel que fa als tractaments preventius, s'han de fer amb productes insecticides i fungicides quan les plantes comencen a brotar, posant una especial atenció en les que ja hagin patit alguna mena de malura.

La primavera és una bona estació per fer trasplantaments i per renovar la terra dels testos i les jardineres que tinguin el substrat envellit. En qualsevol cas, s'ha d'anar amb compte per reduir al màxim la pèrdua d'arrels, tot i que és inevitable. ■

PLANTAR A LA PRIMAVERA

A principis de primavera: bulboses (dàlies, gladiols, gloxínies i nards)

A finals de primavera: plantes de temporada (a ple sol, petúnies i clavells de moro; a mitja ombra, begònies, i a l'ombra, alegries i guineanes)

ELS ROSERS

S'han d'adobar amb fems quan comencen a brotar. Si estan plantats a terra, els fems es posen en un forat de 20 x 20, aproximadament, fet a prou distància del tronc perquè les arrels no en quedin afectades. Si els rosers estan plantats en testos o en jardineres, s'ha d'aixecar i remoure la primera capa de terra i barrejar-hi els fems.

A la primavera s'han d'adobar les plantes i prevenir les malures que els poden aparèixer a mesura que van augmentant les temperatures

---

LA GESPA

Els tractaments de primavera inclouen l'escarificació, que consisteix en la formació de petits solcs amb un aparell escarificador, que, a més d'oxigenar i descompactar el sòl de plantació, facilita la regeneració de la gespa. També s'ha de fer un adobat important (és el moment en què la gespa es comença a reactivar) i un reencebat de tota la superfície amb un substrat específic per a gespa, ric en sorra i en fems, que regenerarà el sòl.

També és una bona estació per fer trasplantaments i per renovar la terra dels testos i les jardineres que tinguin el substrat envellit

---

Les sorreres en àrees de jocs infantils

Les sorreres constitueixen un dels elements més importants de les àrees de jocs infantils. La Fundació d'Enginyeria Agrícola Catalana, participada pel Col·legi Oficial d'Enginyers Tècnics Agrícoles i Pèrits Agrícoles de Catalunya, ha editat dues normes tecnològiques de jardineria i paisatgisme (NTJ) que tenen com a objectiu la millora d'aquests espais dedicats als més petits.

A l'hora d'aportar criteris pel que fa a la construcció de sorreres en àrees de jocs infantils s'han tingut en compte tant els aspectes constructius i d'urbanització (NTJ 09S) com els que fan referència a la higiene i el control de qualitat (NTJ 13R). Totes dues NTJ han estat pensades per a les sorreres situades als espais verds d'ús públic, a les escoles de Primària i a les llars d'infants. Aquestes sorreres són utilitzades de manera col·lectiva pels nens i nenes i tenen una funció de joc per si mateixes i també de paviment amortidor com a superfície on normalment s'implanten estructures de joc (tobogans, gronxadors, etc.).

Les sorreres s'han de situar en llocs prou assolellats i, sempre que es pugui, a l'aire lliure, i han d'estar construïdes de manera que no rebin les aigües d'escorriment

La sorrera fa de paviment amortidor dels jocs que s'hi instal·len

CRITERIS CONSTRUCTIUS

La NTJ 09S dona tot un seguit de pautes destinades a garantir la higiene, la seguretat d'ús i l'aspecte de les sorreres, per la qual cosa fixa especificacions per al disseny i la construcció i per al correcte manteniment. Així, per a la construcció d'un sorral cal tenir en compte aspectes tan diversos com són els climatològics, els constructius, els demogràfics, els hidrològics o els sociològics.

Com a trets més bàsics de qualitat, les sorreres s'han de situar en llocs prou assolellats i, sempre que es pugui, a l'aire lliure, i han d'estar concebudes i construïdes de manera que no rebin les aigües d'escorriment, per la qual cosa no s'han de situar a prop de la part baixa d'una superfície inclinada de paviment dur. Pel que fa a la higiene, les sorreres han d'estar protegides contra la brutícia mitjançant elements de contenció (tanques, voreres, etc.) fets amb materials poc agressius i que, a més de protegir l'espai, evitin que hi puguin entrar animals domèstics. També cal tenir en compte la possible toxicitat dels fruits d'algunes espècies a l'hora d'enjardinar el seu voltant.

La NTJ 09S inclou apartats dedicats a la construcció (com ha de ser la superfície, els elements de contenció, la zona d'ancoratge, etc.); als sistemes de drenatge més adequats per evacuar l'aigua infiltrada procedent de la pluja o el reg i per captar i evacuar l'aigua ascendent per capilaritat; a la sorra de reblert; a les sorreres per a jocs de tipus manual; a les sorreres com a paviment amortidor dels jocs infantils, i a les tasques de manteniment (inspecció visual i higienicosanitària, neteja, reposició i renovació, desinfecció, etc.).

MESURES SANITÀRIES

A part dels criteris constructius, de seguretat i de manteniment, també s'han de tenir en compte les exigències higienicosanitàries d'aquests espais de joc. La NTJ 13R té com a finalitat la descripció dels mètodes d'as-

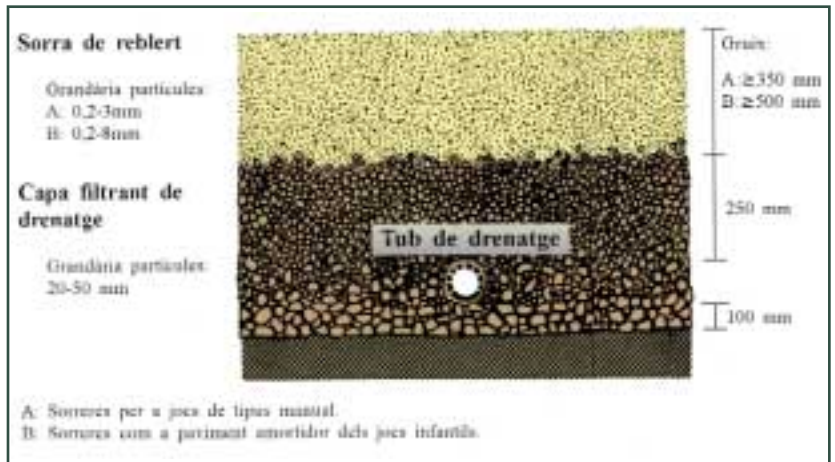
saig microbiològic i parasitològic de les sorres que permeten determinar si una sorra ha estat objecte de contaminació fecal. Els bacteris *Escherichia coli* i els estreptococs fecals són uns indicadors de contaminació fecal que hi són presents sempre, i la seva quantitat orienta sobre la qualitat higienicosanitària d'una sorra. Tanmateix, en determinades circumstàncies, i segons la realitat clínica epidemiològica particular, pot ser necessària una identificació més precisa dels altres microorganismes patògens.

Els assajos de control de qualitat higienicosanitària de les sorres comporten els procediments següents: presa de mostres simples *in situ*, homogeneïtzació de les mostres de sorra extretes per obtenir la mostra per al laboratori, anàlisi microbiològica amb recompte d'*Escherichia coli* i d'estreptococs fecals, i recerca d'ous i quists de protozous d'espècies que puguin afectar les persones.

En la NTJ 13R s'exposa la informació prèvia de la qual cal disposar (entorn, ús, meteorologia, etc.); quines són les exigències higienicosanitàries de les sorres relatives a microorganismes i paràsits; els diluents i aparells per a la realització de les anàlisis; l'obtenció i el tractament de les mostres, i els mètodes operatius analítics. També inclou un annex que té com a objectiu facilitar la identificació dels ous d'helminth (cuc, especialment intestinal) causants de patologia a les persones i de localització més probable a les sorres. ■

La sorra és un espai de joc en si mateixa

Per a més informació:
Comissió de les NTJ-Fundació de l'Enginyeria Agrícola Catalana, Travesse-
ra de Dalt, 11 i 13 08024 Barcelona.
Tel.: 93 217 97 53, fax: 93 237 81 33,
a. e.: ntj@ntj-feac.org,
web: www.ntj-feac.org

Perfil tipus d'una sorra

La NTJ 13R té com a finalitat la descripció dels mètodes d'assaig microbiològic i parasitològic de les sorres

Escolars d'excursió

Aquest llibre és un recull d'excursions fetes amb escolars, que van acompanyades del corresponent treball didàctic anterior i posterior a la sortida. S'han triat llocs geogràfics determinats, d'acord amb les possibilitats concretes, però la majoria són extrapolables als que cadascú té més a l'abast. Les excursions poden ser una forma d'enriquiment en aspectes tan importants com el coneixement, la convivència, la solidaritat o el respecte per les persones i la natura. El llibre inclou capítols dedicats als mapes, mitjà de transport, desenvolupament extens d'una excursió, diferents opcions per a un mateix lloc geogràfic, visites a una població petita, a diferents indústries o a un mercat i curses d'orientació, entre d'altres. ■

Escolars d'excursió. Mirar, escoltar, caminar. Pilar Lladó i Badia. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2002.

Què va passar a Rio + 10?

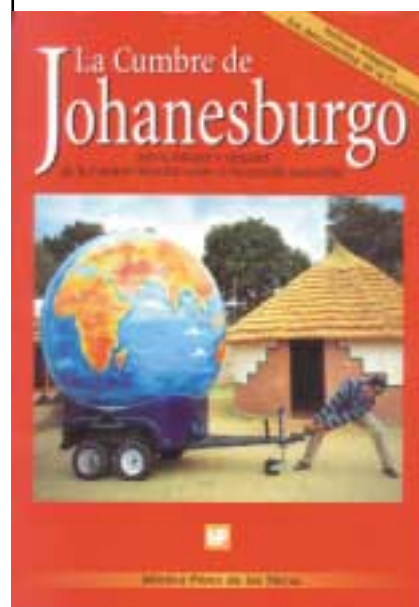
La Cumbre de Johannesburgo. Antes, durante y después de la Cumbre Mundial sobre el Desarrollo Sostenible explica què va passar en aquesta nova convocatòria de les Nacions Unides, celebrada deu anys després de la que es va fer a Rio de Janeiro el 1992. És, per tant, un llibre d'economia, societat i medi ambient. Inclou les dades més actuals tractades en la cimera sobre la situació del planeta en aspectes com l'aigua, l'energia, la salut, l'agricultura, la biodiversitat, la pobresa, la globalització, el consum i la producció, entre d'altres. El llibre inclou la Declaració de Johannesburg i el Pla d'Acció, així com altres documents que es van tractar durant la reunió.

La Cumbre de Johannesburgo. Antes, durante y después de la Cumbre Mundial sobre el Desarrollo Sostenible. Mónica Pérez de las Heras. Ediciones Mundi-Prensa, 2002.

Guies d'educació ambiental

L'Ajuntament de Barcelona ha publicat dues noves guies d'educació ambiental: la número 9, dedicada a la natura, i la número 10, centrada en les associacions. *De la ciutat a la natura* ens parla de què és la natura i quins són els seus valors, quines activitats hi podem fer el cap de setmana, les possibilitats que ens ofereix cadascuna de les estacions de l'any, què podem aprendre de la natura i les vacances en altres països. Aquesta guia, elaborada per la Fundació Natura, acaba amb una reflexió sobre el nostre comportament en el medi natural. El número 10 de la col·lecció de guies, *Posem verdes les associacions*, està dedicat a l'ambientalització d'aquestes entitats i a l'enfortiment del seu compromís per la sostenibilitat de la ciutat, amb capítols sobre el compromís social amb el medi ambient, idees per obtenir i generar recursos econòmics, la gestió interna de les associacions, la valoració dels residus a l'hora de fer les compres, l'energia i l'aigua. Aquesta guia ha comptat amb la col·laboració de membres del Consell de la Joventut de Barcelona, la FAVB, la Federació d'Entitats Clot-Camp de l'Arpa i l'Agència Municipal Torre Jusana. ■

De la ciutat a la natura i Posem verdes les associacions. Col·lecció "Guies d'educació ambiental", nús. 9 i 10. Ed. Ajuntament de Barcelona, 2002.

Esdeveniments

8a. Fira per la Terra

Els dies 26 i 27 d'abril se celebrarà al Parc de la Ciutadella de Barcelona la vuitena edició de la Fira per la Terra, organitzada per l'Associació Dia de la Terra Catalunya. Fent una mica d'història s'ha de recordar que cada 22 d'abril es commemora l'aniversari de la celebració del Dia de la Terra, per primera vegada al món, als Estats Units, l'any 1970. En aquella ocasió hi van participar més de 20 milions de nord-americans, més de deu mil escoles i més de mil universitats d'arreu del país, i més de 600 mil persones van visitar la Fira Ecològica en plena Cinquena Avinguda de Nova York. El Dia de la Terra va ser fundat pel senador de l'estat de Wisconsin Gaylord Nelson i el va organitzar Denis Hayes.

EXPANSIÓ DE LA DIADA

Vint anys després, el 22 d'abril de 1990, 200 milions de persones de 141 països van participar en el primer Dia de la Terra Internacional, amb milers d'activitats arreu del món, incloent-hi manifestacions, plantades d'arbres, fires per la terra, neteges de rius, actes culturals i altres iniciatives patrocinades pels governs. A Catalunya, la tardor del 1989 es va constituir la Comissió Catalana del Dia de la Terra, que ha anat organitzant actes a Barcelona entre el 1990 i el 1995. També a Girona i a Tarragona es van iniciar les activitats al voltant del Dia de la Terra. A partir de l'any 1996 s'han anat organitzant les fires per la terra, promogudes per l'Associació Dia de la Terra, al Parc de la Ciutadella, per on passen desenes de milers de persones en cada edició.

LA FIRA PER LA TERRA

Es tracta d'un marc de trobada de col·lectius, entitats i persones que treballen cada dia en el sorgiment d'estils de vida i de treball sostenibles. Aprofitant la celebració del Dia de la Terra s'apleguen al Parc de la Ciutadella per intercanviar experiències i oferir a les persones que visiten la fira els seus serveis i productes. Hi ha artesans (de l'alimentació natural, de la roba i de diversos oficis), ONG (ecologistes, de protecció de la natura i dels animals, de les energies netes i renovables, de solidaritat, de creixement personal i de

---

La Fira per la Terra és un marc de trobada de col·lectius, entitats i persones que treballen cada dia en el sorgiment d'estils de vida i de treball sostenibles

---

teràpies naturals) i professionals de les energies renovables. Durant la fira se celebren col·loquis, xerrades amb diapositives i audiovisuals, tallers de salut i creixement personal, tallers de participació a l'aire lliure i espectacles de música, cançó i dansa. És un espai per donar i rebre, aprenent a practicar la reciprocitat. ■

**Associació Dia de la Terra Catalunya, Ap. de Correus 10145
08080 Barcelona. Tel./fax: 34-93-458-51-45
a. e.: info@diadelaterra.org/firaperlaterra@diadelaterra.org
web: www.diadelaterra.org**

aula d'ecologia

El Centre de Recursos Barcelona Sostenible acull la vuitena edició del cicle de conferències de l'Aula d'Ecologia, que té com a objectiu abordar la temàtica de cada cicle en un intent de dur a terme un treball obert i integrador. Així es consolida un espai de reflexió i de debat sobre temes ambientals, centrat especialment en qüestions ecològiques globals i en aspectes referents a la ciutat de Barcelona i el seu entorn. Alguns temes que es tractaran aquest any seran el canvi global en els ecosistemes, el procés de globalització a la llum de la cimera de Johannesburg i el desenvolupament urbà des de la perspectiva de l'ecologia. La programació està dirigida pel doctor Jaume Terradas, catedràtic d'Ecologia, i coordinada per les doctores Anna Àvila i Pilar Andrés.

6 de març: Arcadi Oliveres, "El procés de globalització. L'impacte de Johannesburg"

13 de març: Salvador Rueda, "La recerca estratègica en el desenvolupament urbà. El cas de Barcelona"

20 de març: Giuseppe Munda, "Anàlisi multicriterial en la presa de decisions ambientals"

27 de març: Abel Mariné, "Alimentació i medi ambient"

3 d'abril: Enric Tello, "Tendències del model energètic: es poden complir als acords de Kyoto?"

10 d'abril: Iolanda Filella, "Efectes observats del canvi climàtic en els ecosistemes"

24 d'abril: Joan Albaigés, "Les substàncies persistents en el medi, un aspecte del canvi global"

8 de maig: Miguel Ruano, "Ecurbanisme. Entorns urbans sostenibles"

15 de maig: Santi Bolívar, "Comerç just"

Les conferències se celebraran a les 19.30 h al CRBS, c. Nil Fabra, 20 baixos, Barcelona.

Activitats

CONCURS DE KYIV SPRING

Dia 29 de març, Barcelona

Organitza: Escola d'Art Floral de Catalunya i Associació de Floristes d'Ucraïna

Informació: EAFC, Casp, 124, baixos 08013 Barcelona

Informació: a. e.: escolaartfloral@escolaartfloral.org

web: www.escolaartfloral.org

Congressos

II TROBADES ATLÀNTIQUES DE JARDINERIA I PAISATGISME

Del 6 al 8 de març, Gijón

Forum de debat i trobada dels professionals i empreses de l'Espanya verda

Informació: gruppotres@telecable.es

III SIMPOSI INTERNACIONAL D'ESPAYS NATURALS I RURALS EN ÀREES METROPOLITANES I PERIURBANES

Del 26 al 28 de març, Barcelona

El sistema d'espais lliures en l'articulació de les àrees metropolitanes

Organitza: Consorci del Parc de Collserola, Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, Diputació de Barcelona i Fedenatur

Informació: Teresa Pastor (Fedenatur), tel.: 93 280 06 72, a. e.: fedenatur@amb.es

CONGRÉS INTERNACIONAL SOBRE GESTIÓ DELS GRANS PARCS URBANS

Del 9 a l'11 d'abril, Terrassa

Tema del congrés: els parcs i el foment de la convivència
Lloc: Auditori del Parc de Vallparadís

Organitzen: Parc de Vallparadís, Associació d'Amics del

Centre de Recursos Barcelona Sostenible

5 de març: "Per un comerç més just". El CRBS ha instal·lat recentment en la seva exposició una màquina de cafè de comerç just com a primer pas per promoure la introducció del cafè just en les màquines de les dependències municipals. És per aquest motiu que, en col·laboració amb el SETEM, el CRBS ha organitzat una activitat per donar a conèixer una iniciativa de cultiu de cafè a Mèxic conreat i distribuït amb criteris de comerç just. De 18.00 a 19.30 h.

11 de març: "Aigua sota la ciutat". Visita a l'interior d'un dels dipòsits subterranis de retenció d'aigües pluvials de Barcelona. De 17.30 a 19 h, en col·laboració amb Clabsa.

19 de març: "Enfortir els mecanismes d'equitat: la proposta de la renda bàsica". Xerrada col·loqui amb José Iglesias Fernández, economista i autor de l'estudi *La renda bàsica a Catalunya*. A les 19.30 h, en col·laboració amb Ecoconcern.

Centre de Recursos Barcelona Sostenible,
Nil Fabra, 20 08012 Barcelona.
Tel.: 93 237 47 43, fax: 93 237 08 94.
Web: www.bcn.es/agenda21

Parc de Vallparadis i Ajuntament de Terrassa
Secretaria tècnica: Isabel Garcia, AAPV, Rambla de Sant
Nebridi, 55 (interior del parc) 08222 Terrassa, tel.: 93
739 70 65, fax: 93 739 70 65
a. e.: amics.vallparadis@telefonica.net,
[web: www.telefonica.net/web/amicsvallparadis](http://web:www.telefonica.net/web/amicsvallparadis)

GROWTECH EURÀSIA 2003

Del 20 al 23 de març, Antalya (Turquia)
Exposició i congrés internacional d'horticultura i floricultura
Informació: a. e.: info-growtech@rai.nl
[web: www.growtecheurasia.com](http://web:www.growtecheurasia.com)

Cursos

5a. EDICIÓ DELS CURS DE POSTGRAU SOBRE GESTIÓ
D'ESPais VERDS

Del 2 d'abril al 29 de maig, Barcelona
Organitza: Fundació Politècnica de Catalunya
Informació: FPC, Edifici Vèrtex, Pl. Eusebi Güell, 6 08034
Barcelona. Tel.: 93 401 77 51, fax: 93 401 77 57,
a. e.: info.general@fpc.upc.es, [web: www.fpc.upc.es](http://web:www.fpc.upc.es)

Exposicions

BARCELONA, CIUTAT EN TRANSFORMACIÓ
Espai urbà, c. Ciutat, 2, Barcelona
Espai urbà vol ser un punt de referència per a la difusió
de l'urbanisme present i futur, i un punt de trobada en-
tre els ciutadans i l'ajuntament.
Informació: tel.: 93 402 73 12,
a. e.: urbanisme@mail.bcn.es, [web: www.bcn.es/urbanisme](http://web:www.bcn.es/urbanisme)

Fires

SIFEL

De l'11 al 13 de març, Agen (França)
Fira internacional sobre fruites, hortalisses i flors
Informació: a. e.: orgagri@sifel.org, [web: www.sifel.org](http://web:www.sifel.org)

PROMA 2003

De l'11 al 14 de març, Bilbao
Fira internacional de medi ambient
Informació: a. e.: fib@feriadebilbao.com,
[web: www.feriadebilbao.com](http://web:www.feriadebilbao.com)

ECOMED-POLLUTEC

De l'11 al 14 de març, Barcelona
Saló de l'energia i el medi ambient
Informació: a. e.: cazhar@firabcn.es,
[web: www.ecomedpollutec.com](http://web:www.ecomedpollutec.com)

HORTEC 2003/AGRIFLOR KÈNIA 2003

Del 12 al 14 de març, Nairobi (Kènia)
Fira internacional sobre horticultura i floricultura
Informació: a. e.: info@hpp.nl, [web: www.agriflor.com](http://web:www.agriflor.com)

EXPO JARDIM

Del 20 al 23 de març, Batalha (Portugal)
5a. fira internacional de plantes, flors, mobiliari i arti-
cles per a jardins, piscines, equipaments i maquinària
per a jardineria
Informació:
a. e.: info@exposalao.pt, www.exposalao.pt

SETMANA VERDA DE GALÍCIA I SALIMAT

Del 30 d'abril al 4 de maig, Silleda
Fira ramadera, maquinària agrícola, hortofloral, jardine-
ria i forestal
Informació:
a. e.: prensa@semanaverde.org
[web: www.semanaverde.org](http://web:www.semanaverde.org)

IV Exporecerca Jove

Els dies 3, 4 i 5 d'abril se celebrarà a l'Escola d'En-
ginyeria i d'Arquitectura de la Salle, a Barcelona, la
quarta edició d'Exporecerca Jove, organitzada per INI-
CE-Catalunya i que compta amb el suport de l'Insti-
tut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona, a tra-
vés del Servei de Promoció Educativa. Aquesta
mostra de treballs de recerca està adreçada a nois
i noies de 12 a 25 anys i des de la primera edició
ha experimentat un increment constant de participa-
ció.

Per a més informació:

LA LLUNA

Nova: 1 de febrer a les
20.23 (fred moderat) i 3
de març a les 02.35
(tempestats). **Creixent:** 9
de febrer a les 11.11 (serè)
i 11 de març a les 07.15
(vents impetuosos). **Plena:**
16 de febrer a les 23.51
(boires) i 18 de març a les
10.34 (serè). **Minvant:** 23
de febrer a les 16.46
(nevades als cims) i 25 de
març a les 01.51 (algunes
pluges).

EL SOL

L'1 de febrer, el sol va
sortir a les 07.03 i es va
pondre a les 17.07, i el 28
de febrer sortirà a les
06.28 i es pondrà a les
17.40. L'1 de març, el sol
sortirà a les 06.26 i es
pondrà a les 17.42, i el 31
de març, el sol sortirà a les
05.36 i es pondrà a les
18.15.

PLUJA I TEMPERATURA

El febrer del 2002 es van
recollir a l'Observatori
Fabra de Barcelona 20,3 l
d'aigua de pluja per m², i el
mes de març, 85,7 l. La
temperatura mitjana en
aquest observatori va ser,
el febrer del 2002,
d'11,1 °C, i el març, de
12,3 °C.

JARDINERIA

Com que les gelades ja no
són freqüents, a mitjans de
febrer es poden fer
esqueixos de gerani i
sembres de muguets, lliris,
gardènies i verbenàcies.
Durant el març, tret dels
períodes freds, es planten
lliris d'aigua i narcisos, i se
sombren pèsols d'olor,
cascalls, violers,
campanetes, anemones,
malves, petúnies,
margarides, violetes i
clavells.

ADOBS I FERTILIZANTS

**FARMAGRÍCOLA
J. FIGUILLEM**

Pol. Ind. ESTRUC
c/ Les Moreres, 101 08820 El Prat de Llobregat
tel. i fax: 93 3702980
farmapigui@terra.e

**ARTS GRÀFIQUES
AUTOMOCIÓ**

Quality Impres

*Serveis professionals
d'Impressió Digital*

Barcelona • Z.Franca • El Prat
Tel. Att. Client: 93 449 87 60

www.qualityimpres.com

elTinter

Arts gràfiques, edicions
i produccions S.A.L.

La Plana, 8 - 08032 Barcelona
Tel.: 93 357 00 50 - 357 06 04

Fax. 93 357 02 66
A.e.: eltinter@eltinter.com
Web: www.eltinter.com

Vespa Balart Barcelona

C/ Còrsega 201
08036 - Barcelona
tel.: 93.419.26.11
fax 93.419.37.10
www.vespabarcelona.com
vespabarcelona@vespabarcelona.com

COMUNICACIÓ

Oxigen Comunicació
Publicitat, imatge corporativa, web
Lluïl, 29-37 08005 Barcelona
tel. 933 005 486 - fax 933 094 468
www.oxigencomunicacio.com

**EINES, MAQUINÀRIA I VEHICLES
DE JARDINERIA**

Aubert, S. A.
Av. Barcelona, 63
08970 Sant Joan Despí
tel.: 93477 03 30, fax: 93 477 24 38
C. Sant Ferran, 86
08940 Cornellà de Llobregat
tel.: 93 474 35 35, fax: 93 434 37 80
C. Carders, 4 08003 Barcelona
tel.: 93 319 66 03, fax: 93 319 06 66

Suministros I.L.A.G.A., S. A.
Pg. de Sant Joan, 12
08010 Barcelona
tel.: 93 232 74 11, fax: 93 232 40 31
a. e.: ilaga@ilaga.es
web: www.ilaga.es

POLITRACTOR S.A.
Ctra. de Ribes, 103
08520 Les Franqueses del Valles
Tel.: 93 849 28 22,
fax: 93 849 22 67
A. e.: politractor@sefes.es
Web: www.politractor.com

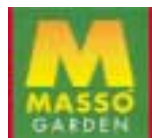
CENDRERS DE PLATJA

Pisto 68, S. L.
Av. Catalunya, 1
43700 El Vendrell (Tarragona)
tel.: 977 15 40 34 - 607 30 49 71
fax: 977 15 41 83
a. e.: trodriago@jazzfree.com

FITOSANITARIS

MARTÍ AGRÍCOLA
MARTÍ FABRÉS, S.L.
Ctra. de Navarres, km. 4,8
Pol. Ind., Riu d'Or
Tel. i fax 93 827 23 07
08251 Santpedor

Comercial Química Massó, S. A.
C. Viladomat, 321, 5è. 08029 Barcelona
Tel.: 93 495 25 00, fax: 93 495 25 02
a. e.: jcamp@cpm.es

LAMPISTERIA I ELECTRICITAT

SAME, S. L.
C. Montseny, 7-13 08400 Granollers
Tel.: 90210 03 90, fax: 93 846 86 64
a. e.: inf@same.es
web: www.same.es

LLAVORS

Neoplant, S. L.
C. Maria Vidal, 324 08340 Vilassar de Mar
tel.: 90215 22 94, fax: 93 750 00 08
a. e.: neocom@sefes.es
web: www.neoplant.es

MOBILIARI URBÀ

Santa & Cole Ediciones de Diseño
Balmes 71 08440 Cardedeu
tel. 938 462 437, fax 938 711 767
urbana@santacole.com
www.santacole.com

BDU-RICHTER
Jocs infantils diferents
tel.: 93/246.49.04
a. e.: bdu@bdu.es
www.bdu.es

**FUNDACIÓ
BENITO
BUSTIL**
**UN REFERENT EN DISSENY
I QUALITAT**
Tapes i reixes de fundició
Mobiliari urbà
Jocs infantils i circuits esportius
Il·luminació pública

TUV
ISO 9001
ISO 14001
ISO 45001

Via Ausetania, 11 · 08560 Manlleu (BCN)
Tel. 93 852 1000 · A/e: info@fdb.es · www.fdb.es

REG, MATERIAL I INSTAL·LACIONS

Poligon Industrial El Cros, nau 2
08310 ARGENTONA
tel.: 93 741 42 32
fax: 93 757 92 41
a. e.: sabater@sabatergrup.com
web: www.sabatergrup.com

**SERVEIS DE JARDINERIA,
OBRA PÚBLICA**

ACYCSA (Antonio Casado y Cía., S. A.)
Mas d'en Sol, s/n,
Ctra. N-II, km 751,2
17705 Pont de Molins
tel.: 972 52 91 36, fax: 972 52 91 11
a. e.: viveros@acycsa.es
web: www.acycsa.es

**CLD, Neteja i Gestió
Ambiental**
Gran Via de Carles III,
98, 3a. planta
08028 Barcelona
Tel.: 93 330 85 18/19,
fax: 93 330 85 23

CONCESIONARIA
BARCELONESA

A. e.: info@grupcld.com
Web: www.grupcld.com

CESPA
Poligon Industrial Zona Franca,
carrer B, 16-22
08040 Barcelona
tel.: 93 413 65 95 - fax: 93 413 65 97
a. e.: marti-bcn@cespa.es

Jardineria y Riegos Azahar, S. A.
Rambla Ribatallada, 6, 4t 4a
08190 Sant Cugat del Vallès
tel: 629 25 42 32
a. e.: barna.azahar@peleline.es

www.jardineriamoix.com
Tel. 93 805 29 34

SEGURETAT I PROTECCIÓ

Comercial Gummi, S. A.
Equips de protecció laboral
Travessia Industrial, 111
08907 L'Hospitalet de Llobregat
tel. 93 264 39 99
fax: 93 264 39 98
gummi@comercialgummi.com
web: www.comercialgummi.com

TERRES I SUBSTRATS

**TERRES, SUBSTRATS I COMPLEMENTOS
PER LA JARDINERIA**
Camí de les Ràfoles, s/n. - Apartat 174 - 08830
Sant Boi de Llobregat - Barcelona
Tel.: (+34) 93 640 16 08
Fax: (+34) 93 640 17 02
e-mail: bures@buressa.com
web: <http://www.buressa.com>

División Tierras y Complementos
T.M.A. (Tecnología Medio Ambiental)
Grup F. Sánchez, S. L.
Av. Can Fontanals, s/n Ap. de Correus 276
08190 Sant Cugat del Vallès
tel.: 93 675 41 11, fax: 93 674 16 52
Planta: Ctra. antiga d'Ullastrell, s/n
Finca Can Carreras 08191 Rubí
tel.: 93 588 25 72, fax: 93 588 46 84
a. e.: planta@tma.es Web: www.tma.es

VIVERISTES

Centre de Jardineria Sils, S. A.
Cruïlla N-II/Ctra. Vidreres
Ap. de Correus 26
tel.: 972 87 52 52 - fax: 972 87 51 62
a. e.: info@jardineriasils.com
web: www.jardineriasils.com

Vivers Massaneda, SAT 950
Ctra. de Sant Hilari, s/n Ap. 137
17430 Santa Coloma de Farners
tel.: 972 84 08 55 - fax: 972 84 09 16
a. e.: massaneda@infonegocios.com

Productor d'Hedera sp.
Administració: Tarragona, 18
tel 938 444 105 - fax 938 444 107
Viver: La Pineda, tel i fax: 938 713 588
e-mail: vivbell@vivbell.com
Apartat de Correus 206,08440 Cardedeu

DIRECTORI VERD

Totes les empreses que
es vulguin publicitar a
les pàgines del nou
Directori Verd es poden
adreçar a Parcs i Jardins,
tel.: 93 413 24 70,
fax: 93 413 24 24

ELS PARCS T'EXPLIQUEN LA SEVA HISTÒRIA

Saps qui va dissenyar el Parc de la Ciutadella?...
I que el Laberint d'Horta és el jardí més antic de Barcelona? A què estava dedicada la Sala Hipòstila del Parc Güell?

Si vols saber tot això i molt més vine als Parcs i gaudeix d'una visita guiada a la teva mida

Telefónica
MoviStar

Parcs i Jardins
el teu espai

El cost de la trucada de telèfons Movistar és de 0,18 € per minut, amb un cost d'establiment de trucada de també 0,12 €.
La informació que es proporciona en cada trucada no supera els dos minuts.

Parc Güell
des de Movistar:
marca el 3999
des d'un altre operador:
marca el 629003999

Palau Reial
des de Movistar:
marca el 3998
des d'un altre operador:
marca el 629003998

Parc del Laberint
des de Movistar:
marca el 3997
des d'un altre operador:
marca el 629003997

Parc de la Ciutadella
des de Movistar:
marca el 3996
des d'un altre operador:
marca el 629003996

JOSEP I TOMÀS
11:27 h

**A L'HIVERN,
EL PARC ÉS
EL TEU ESPAI**

Parcs i Jardins
el teu espai

 el Periódico